

1057

1025

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ

เรื่อง

สภาพการผลิตส้มโอในอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ปีการผลิต 2535

Pummelo production in Amphur Sankaburi Changwat Chainat, Crop Year 1992

โดย

นางสาวทัศนีย์ คงเงิน

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 30 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2536

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

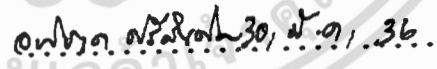
(อาจารย์เสาวรีย์ ตะเวททอง)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(อาจารย์เสาวคนธ์ เลือดกาญจนะ)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(ผศ. อภิชาติ ศรีสันติธรรม)

หัวหน้าภาควิชา

(อาจารย์สนอง นิลเพชร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14225

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

สภาพการผลิตส้มโอใน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ปีการผลิต 2535
Pummelo production in Amphur Sankaburi Changwat Chainat,
Crop Year 1992

T096217

โดย

นางสาวทัศนีย์ คงเงิน

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคการเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ

เพื่อความร่วมมือแห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

พ.ศ.

ก364ค

พ.ศ. 2535

2535

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน 96217

วันเดือนปี 2 Jun 2000

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : สภาพการผลิตส้มโอในอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
ปีการผลิต 2535

โดย : นางสาวทัศนีย์ คงเงิน

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ :

(อาจารย์เสาวรีย์ ตะโพนทอง)

30 / 1 / 2536

ส้มโอเป็นไม้ผลชนิดหนึ่งที่นิยมบริโภคกันมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีปริมาณและมูลค่าการส่งออกส้มโอตั้งแต่ปี 2529-2533 เพิ่มขึ้นทุกปี พันธุ์ส้มโอที่นิยมปลูกกันมาก ได้แก่ พันธุ์ทองดี ชาวพวง ชาวแป้น ชาวแตงกวา และท่าช้อย แหล่งปลูกที่สำคัญ ได้แก่ จังหวัด นครปฐม ปทุมธานี ชัยนาท ปราจีนบุรี และพิจิตร ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อศึกษาสภาพการผลิตส้มโอรวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่ปลูกส้มโอด้วย

ผลการศึกษาด้านสภาพทั่วไปของของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 40 ปี มีสมาชิกในครอบครัวประมาณ 2-4 คน พื้นที่ปลูกส้มโอเป็นของตนเองทั้งหมดโดยกู้เงินจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อนำมาซื้อปัจจัยการผลิตรายได้ของเกษตรกรที่ได้รับจากการจำหน่ายผลผลิต จะนำไปชำระหนี้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรจะใช้พื้นที่ปลูกส้มโอประมาณ 1-4 ไร่ ซึ่งพันธุ์ที่นิยมปลูกคือ พันธุ์ชาวแตงกวา เพราะมีตลาดรองรับและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เกษตรกรจะปลูกส้มโอแบบไม่กร่อง เนื่องจากพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นที่ดอนและใช้กิ่งพันธุ์ที่ได้จากการตอนมาปลูกโดยคัดเลือกมาจากส่วนที่เชื่อถือได้ สำหรับระยะปลูกส้มโอกำหนดไว้ 6x6 เมตร ขนาดของหลุมปลูก 1x1x1 เมตร มีการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยเคมีให้ต้นส้มโอ ส่วนการให้น้ำจะใช้วิธีรดโคนต้น ในด้านการกำจัดวัชพืชจะใช้แรงงานคน แทนการใช้สารเคมีและเมื่อถึงช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตจะเก็บผลที่แก่โดยดูจากขนาดของผลส้มโอและดูสีของผลซึ่งจะจางลงต่อจากนั้นจึงจำหน่ายผลผลิตโดยพ่อค้าเข้ามารับซื้อถึงสวน

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการปลูกส้มโอของเกษตรกรนั้น ได้แก่ปัญหาทางด้านโรคและแมลงรบกวนมีมากที่สุดรองลงมาคือการให้สารเคมีอย่างไม่มีประสิทธิภาพซึ่งก่อให้เกิดการเสียงบประมาณอย่างสูงเปล่า นอกจากนี้เกษตรกรรายย่อยยังขาดความรู้ด้านการจัดการภายในสวนทำให้ผลผลิตมีน้อยลงคุณภาพก็ต่ำลง ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลควรจัดอบรมให้ความรู้ทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบการรวมกลุ่มเกษตรกร ทั้งนี้เกษตรกรควรให้ความร่วมมือในการฝึกอบรมเพื่อแก้ปัญหา เรื่องโรคและแมลง ปัญหาในการจัดจำหน่ายผลผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องจากความช่วยเหลือแนะนำของท่าน อาจารย์เสาวรีย์ ตะโพนทอง ท่านอาจารย์เสาวคนธ์ เลือดกาญจนะ และ ผศ.อภิชาติ ศรีสันติธรรม ที่ช่วยตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณอย่างสูงในความเอื้อเฟื้อของ คุณฉนวน ไชยเทพ ที่กรุณาให้ข้อมูลและคำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาปัญหาพิเศษเรื่องนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาตลอด รวมทั้งเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลทุกท่าน ที่ให้การช่วยเหลือ ในการสัมภาษณ์เกษตรกร ด้วยความยากลำบากทั้งร่างกาย แรงใจ และขอขอบคุณเกษตรกรทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้การทำปัญหาพิเศษสำเร็จสมบูรณ์ทุกประการ

ทัศนีย์ คงเงิน

15 มีนาคม 2536

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(1)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตของการศึกษา	5
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	10
อุปกรณ์การศึกษา	10
การวิเคราะห์ข้อมูล	11
บทที่ 4 ผลการศึกษา	12
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร	12
ข้อมูลด้านการผลิต	30
ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ	44
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	48
เอกสารอ้างอิง	51
ภาคผนวก	52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สภาพการปลูกส้มโอประจำปีการเพาะปลูก 2530/31	2
2	สภาพการปลูกส้มโอประจำปีการเพาะปลูก 2531/32	3
3	สภาพการปลูกส้มโอของจังหวัดชัยนาท	4
5	เพศ	12
6	อายุ	13
7	สถานภาพการสมรส	14
8	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	15
9	จำนวนสมาชิกที่ช่วยงานด้านการเกษตร	15
10	การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร	16
11	อาชีพหลักของเกษตรกร	18
12	รายได้จากการประกอบอาชีพหลัก	18
13	อาชีพรองของเกษตรกร	19
14	รายได้ของเกษตรกรในการประกอบอาชีพรอง	19
15	รายได้ของเกษตรกรต่อการครองชีพ	20
16	ทรัพย์สินของเกษตรกร	21
17	อาชีพที่เกษตรกรทำอยู่ในปัจจุบัน	22
18	ลักษณะการถือครองที่ดิน	22
19	กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน	23
20	การใช้ประโยชน์จากที่ดิน	24
21	แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกส้มโอ	25
22	แหล่งเงินทุนของเกษตรกรที่ใช้ในการทำสวนส้มโอ	25
23	การใช้เงินกู้ของเกษตรกร	26
24	ตลาดรับซื้อผลผลิต	27
25	วิธีการจำหน่ายผลผลิต	27

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	อาชีพเกษตรกรรมที่ทำรายได้สูงสุด	28
27	รายได้ของเกษตรกรทั้งหมดในปี 2535	29
28	การนำรายได้ไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายของเกษตรกร	29
29	ระยะเวลาที่เกษตรกรปลูกส้มโอ	31
30	พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกส้มโอ	31
31	สาเหตุที่เกษตรกรปลูกส้มโอ	32
32	พันธุ์ส้มโอที่เกษตรกรปลูก	35
33	สาเหตุที่เกษตรกรเลือกปลูกพันธุ์ส้มโอ	35
34	แหล่งที่มาของพันธุ์ส้มโอ	36
35	ระยะห่างระหว่างต้นส้มโอ	36
36	ขนาดของหลุมปลูก	37
37	วิธีการปลูกส้มโอ	37
38	การตากดินก่อนปลูกส้มโอ	38
39	ปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกส้มโอ	38
40	จำนวนครั้งและปริมาณที่ใส่ปุ๋ย	39
41	การตัดแต่งกิ่งส้มโอ	39
42	การปลิดผลส้มโอ	40
43	วิธีกำจัดวัชพืช	40
44	วิธีการเก็บผลส้มโอ	41
45	วิธีดูแลส้มโอที่ต้องการเก็บเกี่ยว	42
46	วิธีการขยายพันธุ์ส้มโอ	42
47	การปฏิบัติต่อส้มโอหลังการเก็บเกี่ยว	43
48	ปัญหาในการประกอบอาชีพปลูกส้มโอ	45
49	โรคที่พบในส้มโอ	45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
50	แมลงที่ระบาดในท้องถิ่น	46
51	ปัญหาในการจำหน่ายผลผลิต	46
52	การปลูกพืชชนิดอื่นเพิ่ม	47

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 แผนที่อำเภอสรรคบุรีแสดงขอบเขตตำบล

58

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ถึงแม้ว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (ปี 2535-2539) จะพยายามลดพื้นที่ทางการเกษตรลง เพื่อที่จะพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ก็ตาม แต่พื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมไทยที่มีมาตั้งแต่เดิมมาจากครอบครัวเกษตรกรรมและรายได้ของประเทศส่วนใหญ่ยังขึ้นอยู่กับ สินค้าทางการเกษตร ซึ่งสินค้าทางการเกษตรได้ส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้หลายชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง และผลไม้ต่าง ๆ เป็นต้น

ในบรรดาไม้ผลที่ประชาชนนิยมบริโภคนั้น ส้มโอ นับได้ว่าเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่นิยมบริโภคกันมาก สำหรับประเทศไทยแล้วยังไม่มีการแปรรูป เป็นอุตสาหกรรมอย่างเด่นชัด เพราะผลผลิตทั้งหมด จะใช้บริโภคสด ปัจจุบันปริมาณความต้องการส้มโอเพิ่มขึ้นในแต่ละปีดังจะเห็นได้จากการส่งส้มโอจำหน่ายยังต่างประเทศมี มูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี 2531 มากกล่าวคือมีการส่งออกส้มโอจำนวน 6,150 ตัน มูลค่า 51.4 ล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็น 7,077 ตัน มูลค่า 63.7 ล้านบาทในปี 2532 (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2533) ทั้งนี้การเพาะปลูก 2530/31 มีเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสิ้น 94,248 ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ย 3,891 ผล/ไร่/ปี ผลผลิตรวม 44,850,434 ผล (ตารางที่ 1) เมื่อเปรียบเทียบกับปีการเพาะปลูก 2531/32 แล้วผลปรากฏว่า พื้นที่เพาะปลูกเหลือเพียง 87,624 ไร่ หรือลดลงร้อยละ 6.65 ผลผลิตเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 6,473 ผล/ไร่/ปี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 74.85 และได้ผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นเป็น 70,472,681 ผล หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 57.13 (ตารางที่ 2) จังหวัดปราจีนบุรี นครปฐม และราชบุรี มีพื้นที่เพาะปลูกลดลงมากที่สุด (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2533) ส่วนพันธุ์ส้มโอที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ พันธุ์ทองดี ขาวพวง ขาวแตงกวา ท่าช้อย ซึ่งแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญได้แก่ จังหวัดนครปฐม ราชบุรี ชัยนาท ปราจีนบุรี นครนายกและพิจิตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับจังหวัดชัยนาท นับเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกส้มโอกันมากซึ่ง มีผลผลิตเฉลี่ย 6,263 ผล/ไร่/ปี (ตารางที่ 3) จึงเห็นควรที่จะศึกษาสภาพการผลิตของส้มโอใน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนการผลิตส้มโอในพื้นที่อื่นๆ ให้เพียงพอต่อการจำหน่ายต่อไป

ตารางที่ 1 สภาพการปลูกส้มโอประจำปีการเพาะปลูก 2530/31

ภาค	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)			ผลผลิตเฉลี่ย (ผล/ไร่/ปี)	ผลผลิตรวม (ผล)
	ให้ผลแล้ว	ยังไม่ให้ผล	รวม		
	เหนือ	13,219	8,754	21,983	585
ตะวันออกเฉียงเหนือ	4,842	2,592	7,434	449	2,163,555
กลาง	6,564	3,957	10,521	792	5,153,432
ตะวันออก	7,234	4,004	12,042	653	4,561,860
ตะวันตก	19,279	2,976	22,255	824	15,888,770
ใต้	15,910	4,103	20,013	588	9,352,255
รวม	76,048	27,186	94,248	3,891	44,850,434

ที่มา : (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2531)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 สภาพการปลูกส้มโอประจำปีการเพาะปลูก 2531/32

ภาค	พื้นที่เพาะปลูก(ไร่)			ผลผลิตเฉลี่ย (ผล/ไร่/ปี)	ผลผลิตรวม (ผล)
	พื้นที่เพาะปลูก(ไร่)		รวม		
	ให้ผลแล้ว	ยังไม่ให้ผล		รวม	
ตะวันออก/เหนือ	2,232	1,260	3,492	803	1,792,052
กลาง	5,534	5,584	11,118	751	4,157,859
ตะวันออก	7,349	3,487	10,836	1,206	8,865,061
ตะวันตก	15,250	3,843	19,093	1,535	23,410,719
ใต้	16,561	5,206	21,767	1,086	17,983,893
รวม	59,993	27,631	87,624	6,473	70,472,681

ที่มา : (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2532)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 สภาพการปลูกส้มโอ จังหวัดชัยนาท 2533

ชื่อพันธุ์	พื้นที่ปลูก (ไร่)			ผลผลิตเฉลี่ย (ผล/ไร่/ปี)	ผลผลิตรวม (กิโลกรัม)
	ให้ผลแล้ว	ยังไม่ให้ผล	รวม		
ขาวแตงกวา	1,547.0	784.0	2,331.0	975.0	2,046,603.0
ขาวทองดี	228.0	105.0	333.0	1,122.0	258,495.0
ขาวหอม	211.0	56.0	267.0	1,032.0	284,268.0
ขาวแป้น	72.5	51.5	124.0	844.0	69,925.0
ขาวพวง	44.5	28.0	72.5	1,236.0	55,630.0
อื่น ๆ	234.0	68.0	302.0	1,054.0	263,776.0
รวม	2,337.0	1,092.5	3,429.5	6,263.0	2,978,697.0

ที่มา : (สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท, 2533)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรในท้องที่อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตส้มโอในท้องที่อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่ปลูกส้มโอ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึง สภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกร รวมทั้งรายได้รายจ่าย ทรัพย์สิน และหนี้สิน ตลอดจนการรวมกลุ่มของเกษตรกร
2. ทราบถึงสภาพการผลิตส้มโอในท้องที่อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
3. ได้รับความรู้เกี่ยวกับการปลูกส้มโอเพิ่มขึ้นและนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางในการ แก้ไขปัญหา และอุปสรรคให้เกษตรกรต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้ เป็นการศึกษาสภาพการผลิตของส้มโอจะศึกษาในท้องที่ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งที่มีการปลูกส้มโอกันมาก และระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในช่วงเดือนสิงหาคม ถึง เดือนกันยายน ปีการเพาะปลูก 2535

นิยามศัพท์

เกษตรกร	หมายถึง	เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอในท้องที่ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
ปีการเพาะปลูก	หมายถึง	ปีการเพาะปลูกประจำปี พ.ศ. 2535
อาชีพหลัก	หมายถึง	อาชีพที่ทำรายได้ให้กับเกษตรกรสูงกว่าอาชีพอื่น
อาชีพรอง	หมายถึง	อาชีพที่ทำรายได้รองลงมาจากอาชีพหลัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตรวจเอกสาร

ผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ดีพร้อม ไชยวงศ์เกียรติ (2527) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ควรพิจารณา ในการทำธุรกิจส้มโอเมื่อเทียบกับผลไม้อื่น การปลูกส้มโอซึ่งรวมไปถึงการศึกษาเรื่องพันธุ์ การขยายพันธุ์ และหลักการทำสวนส้มโอ พร้อมทั้งการใช้ยา การตลาดส้มโอ และแนวโน้มการตลาด ตลอดจนท้ายกล่าวถึงกรณีศึกษาที่สำคัญของส้มโอ คือที่อำเภอท่าซ้อย จังหวัดพิจิตร การปลูกส้มโอที่ จังหวัดชัยนาทและแหล่งปลูกที่สำคัญของไทยคือที่อำเภอนครชัยศรี และอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ธนาคารกลีกรไทย (2529) ได้จัดพิมพ์บทความเรื่องส้มโอ : ตลาดกำลังโต แต่ผลผลิตกำลังลด สรุปได้ว่า ส้มโอมีข้อดีกว่าผลไม้ชนิดอื่นหลายประการโดยเฉพาะทางด้านการส่งออก คือ มีอายุด้านการเก็บรักษาที่ยาวนาน ประมาณ 3 สัปดาห์ ถึง 1 เดือนโดยมีคุณภาพยังดีเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ด้านการขนส่ง ขนส่งได้ไกลกว่าผลไม้ชนิดอื่น เนื่องจากมีเปลือกหนา ป้องกันการกระทบกระเทือนได้ดี สามารถส่งออกต่างประเทศได้ โดยทางเรือ ทางด้านราคาได้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี เนื่องจากผลผลิตส้มโอ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคทั้ง ภายใน และต่างประเทศผลผลิตเต็มที่ประมาณ 60 ผล/ต้น/ปี จะมีรายได้ประมาณต้นละ 900 บาท/ปี มีช่วงการเก็บเกี่ยวที่ยาวนาน กล่าวคือ ตั้งแต่ออกดอกถึงเก็บผล 8 เดือน สามารถเก็บผลได้เมื่อผลมีอายุ 7 เดือน และเมื่อผลแก่แล้วสามารถยัดอายุเก็บเกี่ยวออกไปได้ถึงอายุผล 8 เดือน โดยคุณภาพยังดีอยู่ เมื่อพิจารณาทางด้านการผลิตแนวโน้มลดลง แหล่งเพาะปลูกส้มโอที่สำคัญลดน้อยลง เกษตรกรหันไปทำการปลูกพืช หรือผลไม้ชนิดอื่นทดแทน นอกจากนี้ยังขาดการดูแลเอาใจใส่ที่ดี ส่งผลให้ผลผลิตต่อต้น และต่อไร่มีแนวโน้มลดลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมากแวง (2529) ส้มโอเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่มีการส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศ ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านเราสั่งส้มพันธุ์ขาวพวงเป็นปริมาณปีละมาก ๆ สำหรับ ปริมาณการส่งส้มโอไปจำหน่ายยังต่างประเทศ มีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ดังนั้นตัวเลขในกรมศุลกากร ในปี พ.ศ. 2521 ส่งส้มโอ ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ปีละประมาณ 12.7 ล้านบาท/ปี ปี 2522 ส่งออกมูลค่าประมาณ 13.6 ล้านบาท/ปี ปี 2523 ส่งออกมูลค่าประมาณ 18.4 ล้านบาท/ปี ปี 2525 ส่งออกมูลค่าประมาณ 27.3 ล้านบาท/ปี ซึ่งปริมาณการส่งออกดังกล่าว ส่วนใหญ่จะเป็นขาวพวง

เปรมปรี ฌ สงขลา (2531) ได้ศึกษาวิถีตลาดส้มโอไทย ผลการศึกษาปรากฏว่า เกษตรกรเจ้าของสวนส้มโอ และผลผลิตส้มโอ ได้จำหน่ายผลส้มโอออกสู่ตลาดผู้บริโภค 2 ลักษณะ คือการจำหน่ายในลักษณะเป็นผล และจำหน่ายในลักษณะเป็นน้ำหนักรวม ลักษณะการจำหน่ายนี้ มีวิถีการกระจายผลผลิตสู่ผู้บริโภคได้ โดยเกษตรกรเจ้าของผลผลิตเป็นผู้จำหน่ายเองโดยตรง ให้กับผู้บริโภค และผ่านพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นส้มโอจะมีราคาต่ำอยู่ 2 ช่วงคือ ในช่วงระยะ ประมาณเดือนสิงหาคม ถึงกันยายน อันเป็นช่วงที่ส้มโอออกสู่ตลาดอีกระยะหนึ่งประมาณเดือนพฤษภาคม ถึงมิถุนายนของปีถัดไป ระยะนี้จะเป็นส้มทวาย สำหรับต่างประเทศ ตลาดแต่ละแห่งมีความต้องการ และชื่นชอบต่อส้มโอต่างพันธุ์กันออกไปโดยส้มโอพันธุ์ขาวทองดี มีการส่งออกจำหน่ายตลาดทั้งในแถบเอเชีย แคนาดา และยุโรป พันธุ์ขาวพวงมีตลาดเด่นในแถบ เอเชีย ได้แก่ ฮองกง และสิงคโปร์

ชวลิต พงษ์อดิศักดิ์ (2532) ได้ศึกษาสภาพการผลิตการ ใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ของเกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้น ประถมศึกษา (ป.1-ป.2) เกษตรกรจำนวนน้อยรายที่มีภาวะหนี้สิน การนำเทคโนโลยีมาใช้จะอาศัยการถ่ายทอดซึ่งกันและกัน และการสร้างสัมประสพการณ์ในการทำส่วนมาประกอบเทคโนโลยีสมัยใหม่ การผลิตคือการใช้ปุ๋ยในช่วงที่เหมาะสม การจำหน่ายผลผลิตจะจำหน่ายให้พ่อค้าระดับต่าง ๆ รวมทั้งขายให้ผู้บริโภคโดยตรง

จิตติพงษ์ วศานนท์ (2532) ได้ศึกษา วิถีการตลาดส้มโอ และการส่งออกของ ส้มโอไทย ผลการศึกษาปรากฏว่า วิถีการตลาดในแต่ละภาคจะมีลักษณะแตกต่างกันไป เริ่มตั้งแต่เกษตรกรจนถึงผู้บริโภค โดยมีลักษณะการผลิต เพื่อการส่งออกโดยตรง ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศ และผลิตเสริมเพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพ ในด้านการตลาดต่างประเทศมีประเทศคู่ค้า เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่สำคัญ เช่น ชื่องกง และสิงคโปร์ มีการนำเข้าปี 2530 ร้อยละ 95 ของปริมาณส่งออกส้มโอของประเทศไทย คือการเพิ่มผลผลิต และคุณภาพโดยนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วย การจัดการ การพัฒนาผลผลิตให้ดึงดูดผู้บริโภค เช่น การเคลือบผิว การบรรจุหีบห่อ

นิรนาม (2533) กล่าวว่า ประเทศที่นำเข้าส้มโอเพื่อบริโภคมากที่สุด คือ ชื่องกง สิงคโปร์ สำหรับตลาดยุโรปและตะวันออกกลาง ที่มีการนำเข้าส้มโอ ได้แก่ ฝรั่งเศส อังกฤษ และบราซิล ปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับการซื้อขาย เพื่อการส่งออก ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ พ่อค้าคนกลางจะรวบรวมส่ง พ่อค้าที่จุดนัดหมายของผู้ส่งออก เช่น วัตรไช้ชิง วัตรทรงคนอง จังหวัดนครปฐม เพื่อตรวจสอบคุณภาพ และปริมาณที่ทำการบรรจุหีบห่อต่อไปสำหรับด้านการส่งเสริมการตลาดโดย ธกส. ได้มีการสนับสนุนให้มีการรวมตัวของเกษตรกรเป็นชมรม ผู้ปลูกส้มโอบ้านดอนแฝก อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และบ้านห้วยพลู เพื่อให้มีการควบคุมคุณภาพส้มโอเพื่อการส่งออก และทำหน้าที่ เป็นตัวกลางให้เกษตรกรในชมรมดังกล่าวติดต่อซื้อขายกับบริษัทผู้ส่งออกจะเป็นลักษณะซื้อขายโดยผ่านชมรมเกษตรกรได้ราคาดีกว่าที่ขายเอง สำหรับต้นทุนการผลิตส้มโอน้อยก็รูปแบบการผลิตหรือระยะการปลูก ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การปลูกแบบยกร่อง และการปลูกแบบไม่ยกร่อง ต้นทุนการผลิตแบบยกร่องค่าลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นค่าจ้างขุดยกร่อง ค่าซื้อกิ่งพันธุ์ ค่าจ้างปลูก ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เครื่องมือและอื่น ๆ ซึ่งรวมค่าลงทุนทั้งหมด ประมาณ 4,400 บาทต่อไร่ ต้นทุนการผลิตแบบไม่ยกร่อง เนื่องจากส้มโอต้องการน้ำมาก จึงต้องลงทุนในด้านอุปกรณ์ส่งน้ำ ได้แก่ ท่อน้ำ สายยางส่งน้ำเข้าพื้นที่ นอกจากนั้นเป็นค่าซื้อกิ่งพันธุ์ ค่าจ้างปลูก ค่าซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือการเกษตร ซึ่งรวมค่าลงทุนประมาณ 4,800 บาทต่อไร่

กรมส่งเสริมการเกษตร (2533) ได้จัดพิมพ์รายงานสถิติการปลูกไม้ผล เพื่อการส่งออกปีการเพาะปลูก 2531/32 (ส้มโอ) สรุปได้ว่าส้มโอพันธุ์ทองดีปลูกมากที่สุดรองลงมาได้แก่พันธุ์ขาวม่วง ชาวแป้น ท่าช้อย ขาวน้ำผึ้ง ขาวใหญ่ ขาวแดงกวาง ขาวหอม และกรุ่น คิดเป็นร้อยละ 54.31, 18.54, 16.06, 7.48, 1.48, 0.83, 0.69, 0.55 และ 0.07 พันธุ์ขาวทองดีปลูกมากที่สุด จังหวัดนครปฐม คิดเป็นร้อยละ 63.62 พันธุ์ชาวแป้นปลูกมากที่สุด จังหวัดนครปฐม คิดเป็นร้อยละ 92.81 พันธุ์ท่าช้อยปลูกมากที่สุดจังหวัดพิจิตร คิดเป็นร้อยละ 99.91 พันธุ์ขาวน้ำผึ้งปลูกมากที่สุดที่จังหวัดปราจีนบุรี คิดเป็นร้อยละ 39.57 พันธุ์ขาวใหญ่ปลูกมากที่สุด จังหวัดสมุทรสาคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คิดเป็นร้อยละ 36.84 พันธุ์กรุ่นปลูกเฉพาะที่ จังหวัดชัยนาทเท่านั้นผลผลิตเฉลี่ยของส้มโอพิจารณา แยกรายพันธุ์ ในช่วง อายุ 4-6 ปี ผลผลิตเฉลี่ย 47 กิโลกรัม 7-10 ปี ผลผลิตเฉลี่ย 69 กิโลกรัม และมากกว่า 10 ปี ผลผลิตเฉลี่ย 70 กิโลกรัม ลักษณะการจำหน่ายส่วนใหญ่ขายที่สวน รองลงมาตลาดภายในจังหวัด และต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 48.04, 44.24 และ 0.31 ตามลำดับ

อัญชลี กมลรัตน์ และคณะ (2533) ได้ทำการวิจัยทดลองกระตาะลูกปลูกบรรจุส้มโอ เพื่อการส่งออก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนา กล้องกระตาะลูกปลูกสำหรับส้มโอเพื่อการส่งออก ได้ถือความแข็งแรงและมีมิติที่ได้มาตรฐานของภาชนะบรรจุเป็นเกณฑ์สำคัญ ในการดำเนินงาน กระตาะลูกปลูกที่ใช้ทำกล่องจึงต้องเลือกชนิดที่มีการดูดซึมน้ำต่ำ กระตาะลูกปลูกที่ได้พัฒนามี 2 แบบ คือ แบบเพื่อการขนส่งทางอากาศ และแบบเพื่อการขนส่งทางเรือ กล้องสำหรับขนส่งทางอากาศ มีมิติภายนอก 45 x 35 x 20 เซนติเมตร บรรจุส้มโอได้ 5-6 ผล มีน้ำหนักรวมไม่เกิน 10 กิโลกรัม มีค่าการต้านแรงกด 650 กิโลกรัมแรง กล้องสำหรับการขนส่งทางเรือมีมิติภายนอก 50 x 40 x 25 เซนติเมตร บรรจุส้มโอได้หลายขนาด จำนวนผลต่าง ๆ กันมีน้ำหนัก รวมไม่เกิน 20 กิโลกรัม และมีค่าต้านทานแรงกด 860 กิโลกรัมแรงกล้องที่พัฒนาขึ้นทั้ง 2 แบบ และมีมิติที่เหมาะสมทั้งในแง่การใช้พื้นที่ระวางขนส่งอย่างมีประสิทธิภาพ ความสะดวกในการขนส่ง และความแข็งแรง และยังใช้งานได้ดีทั้งเพื่อการขนส่งและการขาย

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย (2534) ได้พิมพ์บทความ เรื่องบรรจุส้มโอเพื่อการส่งออกสรุปได้ว่า บรรจุภัณฑ์ที่ได้พัฒนาเสร็จสมบูรณ์แล้วเป็นกล้องกระตาะ ลูกปลูก 2 แบบ คือ แบบที่ 1 เพื่อการขนส่งทางอากาศ มีขนาดวัดภายนอก 45 x 35x 20 เซนติเมตร บรรจุส้มโอขนาดเส้นรอบวงเกิน 43.75 เซนติเมตร ได้ 5 ผล หรือส้มโอขนาด เส้นรอบวงไม่เกิน 43.75 เซนติเมตร ได้ 6 ผล การบรรจุใช้แผ่นลูกปลูกกั้นระหว่างผลเพื่อไม่ให้ผลเคลื่อนที่ น้ำหนักบรรจุส้มโอแต่ละกล่อง ไม่เกิน 9 กิโลกรัม กล้องมีค่าต้านแรงกดไม่ ต่ำกว่า 650 กิโลกรัมแรงและแบบที่ 2 เพื่อการขนส่งทางเรือมีขนาดวัดภายนอก 50 x 40 x 25 เซนติเมตร บรรจุส้มโอขนาด 40-45 เซนติเมตร ได้ 16-22 ผล น้ำหนักสุทธิไม่เกิน 18 กิโลกรัม กล้องมีค่าต้านทานแรงกดไม่ต่ำกว่า 860 กิโลกรัม สามารถรักษาสภาพของส้มโอ และ กล้องไว้ได้สมบูรณ์ตลอดเส้นทางการลำเลียงขนส่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

การรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการออกแบบสอบถามที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาจากเกษตรกรซึ่งถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลโดยตรง วิธีการสุ่มตัวอย่างนี้ใช้ วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยสำรวจจากครอบครัวเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอในท้องที่อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาทจำนวน 114 ครอบครัว หรือคิดเป็นร้อยละ 40 ของจำนวนเกษตรกรที่ปลูกส้มโอทั้งหมด 285 ครอบครัว ซึ่งทำการสำรวจจากข้อมูลก่อน 15 ชุด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบการศึกษา

อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็น คำถามปิด (Closed Question) และคำถามเปิด (Opened ended Question)

โดยแบ่งข้อมูลเป็น 3 ส่วนคือ

1. ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม
2. ข้อมูลทางด้านการผลิต
3. ข้อมูลด้านปัญหา และอุปสรรคในการปลูกส้มโอของเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นใช้การวิเคราะห์ทางสถิติอย่างง่ายดังนี้

1. การหาค่าร้อยละ

$$\text{สูตร} \quad \frac{\underline{X}}{N} \times 100$$

X = จำนวนตัวอย่างของสมาชิกที่ทำการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

2. การหาค่าเฉลี่ย

$$\text{สูตร} \quad X = \frac{\sum Xi}{N}$$

X = ค่าเฉลี่ยตัวแปรที่ทำการศึกษา

$\sum Xi$ = ผลรวมค่าสังเกตของตัวแปรที่ทำการวิเคราะห์

i = จำนวนตัวอย่างตั้งแต่ 1-114

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอใน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ปีการผลิต 2535 จำนวน 114 ตัวอย่าง ผลการศึกษาประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนแรกเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ ส่วนที่สอง เกี่ยวกับการผลิตส้มโอ ส่วนที่สามเป็น ผลการศึกษาเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกส้มโอของเกษตรกรสรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

เพศ

เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอใน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 105 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 92.11 เป็นเพศหญิงมีจำนวน 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.89 และเกษตรกรทั้ง 114 คน นับถือศาสนาพุทธ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 เพศ

เพศ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ชาย	105	92.11
หญิง	9	7.89
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อายุ

เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอที่มีอายุในช่วง 32-41 ปี มีจำนวน 21 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 18.42 อายุ 42-51 ปี มีจำนวน 49 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 42.98 อายุ 52-61 ปี มีจำนวน 42 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 36.84 อายุ 62-71 มีจำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.88 อายุ 72-81 มีจำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.88 ค่าเฉลี่ยอายุของเกษตรกรเท่ากับ 40.22 ปี เกษตรกรมีอายุสูงสุด 80 ปี และเกษตรกรที่มีอายุน้อยที่สุดคือ 32 ปี (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 อายุ

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
32-41	21	18.42
42-51	49	42.98
52-61	42	36.84
62-71	1	0.88
72-81	1	0.88
รวม	114	100.00

สถานภาพการสมรส

เกษตรกรส่วนมากแต่งงานแล้วมีจำนวน 108 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 94.74 เป็นโสดมีจำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.51 และหย่าร้างมีจำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.75 (ตารางที่ 3)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 สถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
แต่งงาน	108	94.74
โสด	4	3.51
หม้าย	2	1.75
รวม	114	100.00

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน 2-4 คน จำนวน 101 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 88.60 รองลงมา มีสมาชิกในครัวเรือน 5-7 คน จำนวน 13 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 11.40 ค่าเฉลี่ยของสมาชิกในครัวเรือนเท่ากับ 3 คน สมาชิกมีจำนวนสูงสุด 6 คน ต่ำสุด คือ 2 คน (ตารางที่ 4)

จำนวนสมาชิกที่ช่วยงานด้านการเกษตร

เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยงานด้านการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 3-4 คน จำนวน 70 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 61.40 ช่วง 1-2 จำนวน 37 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 32.46 และอยู่ในช่วง 5-6 คน จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 6.14 ค่าเฉลี่ยของสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยงานด้านการเกษตรเท่ากับ 3 คน มีจำนวนสูงสุด 6 คน ต่ำสุด 1 คน (ตารางที่ 5)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนมากเป็นลูกค้า ธกส. จำนวน 71 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 62.28 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตรจำนวน 41 ตัวอย่างคิด เป็นร้อยละ 35.97 และเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.75 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(คน)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
2-4	101	88.60
5-7	13	11.40
รวม	114	100.00

ตารางที่ 5 จำนวนสมาชิกที่ช่วยงานด้านการเกษตร

จำนวนสมาชิกที่ช่วยงานด้านการเกษตร(คน)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
1-2	37	32.46
3-4	70	61.40
5-6	7	6.14
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร

สมาชิกกลุ่ม	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ลูกค้า ธกส.	71	62.28
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	41	35.97
กลุ่มเกษตรกร	2	1.75
รวม	114	100.00

อาชีพหลักของเกษตรกร

มีอาชีพการเกษตรมากที่สุดจำนวน 86 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 75.44 รองลงมาได้แก่อาชีพค้าขายจำนวน 26 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 22.81 อาชีพรับราชการมีจำนวนน้อยที่สุดเท่ากับ 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.75 (ตารางที่ 7)

รายได้จากอาชีพหลักของเกษตรกร

รายได้ของเกษตรกรจากการประกอบอาชีพหลักต่ำกว่า 30,001 บาท จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็น ร้อยละ 6.14 ช่วง 30,001-50,000 บาท จำนวน 52 ตัวอย่าง คิดเป็น ร้อยละ 54.62 ช่วง 50,001-70,000 บาท มีจำนวน 42 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 36.84 และมากกว่า 70,000 บาท มีจำนวน 13 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 11.40 รายได้ของเกษตรกรเฉลี่ย 25,881.53 บาท ต่อปีต่อครอบครัว รายได้สูงสุด 90,000 บาท ต่อปีต่อครอบครัว รายได้ต่ำสุด 22,000 บาท ต่อปีต่อครอบครัว (ตารางที่ 8)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาชีพรองของเกษตรกร

เกษตรกรมีอาชีพรองคือ อาชีพรับจ้างมากที่สุดจำนวน 36 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 31.58 รองลงมา อาชีพการเกษตรจำนวน 33 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 28.95 อาชีพค้าขายจำนวน 27 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 23.68 อาชีพหัตถกรรมจำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.88 ไม่ประกอบอาชีพรองจำนวน 17 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.91 (ตารางที่ 9)

รายได้ของเกษตรกรจากการประกอบอาชีพรอง

เกษตรกรมีรายได้จากการประกอบอาชีพรองต่ำกว่า 20,001 บาท จำนวน 39 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 34.21 ช่วง 20,001-40,000 บาท จำนวน 46 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 40.35 ช่วง 40,001-60,000 บาท จำนวน 8 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.02 มากกว่า 60,000 บาทจำนวน 2 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 1.75 ไม่มีรายได้ 19 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 16.67 และรายได้ของเกษตรกรเฉลี่ย 24,476.84 บาทต่อปีต่อครอบครัว มีรายได้สูงสุดคือ 70,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว และมีรายได้ต่ำสุด คือ 2,000 บาทต่อปีต่อครอบครัว (ตารางที่ 10)

รายได้ของเกษตรกรต่อการครองชีพ

รายได้ของเกษตรกรเพียงพอต่อการครองชีพ จำนวน 77 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 67.54 รายได้ของเกษตรกรไม่เพียงพอต่อการครองชีพโดยกู้ยืมเงินจาก ธกส. จำนวน 25 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 21.93 กู้จากสหกรณ์การเกษตร จำนวน 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.90 กู้จากธนาคารพาณิชย์จำนวน 3 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 2.63 (ตารางที่ 11)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 อาชีพหลักของเกษตรกร

อาชีพ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
การเกษตร	86	75.44
ค้าขาย	26	22.81
รับราชการ	2	1.75
รวม	114	100.00

ตารางที่ 8 รายได้จากการประกอบอาชีพหลัก

รายได้(บาท)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30,001	7	6.14
30,001-50,000	52	54.62
50,001-70,000	42	36.84
มากกว่า 70,000	13	11.40
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 อาชีพรองของเกษตรกร

อาชีพ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
รับจ้าง	36	31.58
การเกษตร	33	28.95
ค้าขาย	27	23.68
หัตถกรรม	1	0.88
ไม่ประกอบอาชีพรอง	17	14.91
รวม	114	100.00

ตารางที่ 10 รายได้ของเกษตรกรในการประกอบอาชีพรอง

รายได้ (บาท)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20,001	39	34.21
20,001-40,000	46	40.35
40,001-60,000	8	7.02
มากกว่า 60,000	2	1.75
ไม่มีรายได้	19	16.67
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 11 รายได้ของเกษตรกรต่อการครองชีพ

รายได้ของเกษตรกรต่อการครองชีพ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
รายได้เพียงพอต่อการครองชีพ	77	67.54
รายได้ไม่เพียงพอจาก ชกส.	25	21.93
รายได้ไม่เพียงพอจากสหกรณ์การเกษตร	9	7.90
รายได้ไม่เพียงพอจากธนาคารพาณิชย์	3	2.63
รวม	114	100.00

ทรัพย์สินของเกษตรกร

ทรัพย์สินของเกษตรกรได้แก่ บ้านเรือนมีจำนวน 114 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 23.31 เงินทุนจำนวน 114 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 23.31 ที่ดินจำนวน 113 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 23.11 เครื่องสูบน้ำ 98 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 20.04 เครื่องพ่นยาจำนวน 39 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.98 เครื่องจักรกลการเกษตรจำนวน 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.25 (ตารางที่ 12)

อาชีพที่เกษตรกรทำอยู่ในปัจจุบัน

อาชีพที่เกษตรกรทำอยู่ในปัจจุบันคือ ทำสวนส้มโอมากที่สุดจำนวน 107 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 51.20 รองลงมานั้นคือ ทำนาจำนวน 98 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 46.89 เลี้ยงสัตว์ 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.43 และทำสวนผัก 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.48 (ตารางที่ 13)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะการถือครองที่ดิน

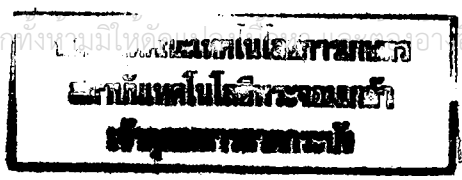
เกษตรกรมีการถือครองที่ดินช่วง 5-10 ไร่ มีจำนวนมากที่สุด 100 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 87.72 รองลงมาช่วง 11-16 ไร่ จำนวน 9 ตัวอย่าง คิด เป็นร้อยละ 7.90 ช่วง 17-22 ไร่ จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.75 ช่วง 23-28 ไร่ จำนวน 3 ตัวอย่างคิด เป็นร้อยละ 2.63 ลักษณะอัตราการใช้ที่ดินเฉลี่ย 9.29 ไร่ สูงสุด 28 ไร่ และต่ำสุด 5 ไร่ (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 12 ทรัพย์สินของเกษตรกร ^{1/}

ทรัพย์สิน	จำนวนตัวอย่าง (N=489)	ร้อยละ
บ้านเรือน	114	23.31
เงินทุน	114	23.31
ที่ดิน	113	23.11
เครื่องสูบน้ำ	98	20.04
เครื่องพ่นยา	39	7.98
เครื่องจักรกลการเกษตร	11	2.25
รวม	489	100.00

หมายเหตุ : ^{1/} เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ดูและแก้ไขเอกสารอยู่ตลอดเวลา ต้องถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 13 อาชีพที่เกษตรกรทำอยู่ในปัจจุบัน ^{1/}

อาชีพเกษตรกร	จำนวนตัวอย่าง (N=209)	ร้อยละ
ทำสวนส้มโอ	107	51.20
ทำนา	98	46.89
เลี้ยงสัตว์	3	1.43
ทำสวนผัก	1	0.48
รวม	209	100.00
หมายเหตุ : ^{1/} เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ		
ตารางที่ 14 ลักษณะการถือครองที่ดิน		
ลักษณะการถือครองที่ดิน (ไร่)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
5-10	100	87.72
11-16	9	7.90
17-22	2	1.75
23-28	3	2.63
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน

กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมดมี จำนวนมากที่สุด 102 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 89.47 รองลงมาเป็นที่ดินของตัวเองบางส่วนและเช่าบางส่วนจำนวน 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.65 ที่ดินเช่าทั้งหมด 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.88 (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน

ที่ดิน	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
เป็นของตนเองทั้งหมด	102	89.47
เป็นของตนเองบางส่วนและเช่าบางส่วน	11	9.65
เป็นที่ดินเช่าทั้งหมด	1	0.88
รวม	114	100.00

การใช้ประโยชน์จากที่ดิน

การใช้ประโยชน์จากที่ดินของเกษตรกรจะใช้ทำการเกษตรด้วยตนเองต่ำกว่า 5 ไร่ มีจำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.63 ช่วง 5-10 ไร่ มีจำนวนมากที่สุด 100 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 87.72 ช่วง 11-16 ไร่ จำนวน 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.89 ต่ำสุดช่วง 17-22 ไร่ และมากกว่า 22 ไร่ จำนวนอย่างละ 1 ตัวอย่างคิด เป็นร้อยละ 0.88 การใช้ประโยชน์จากที่ดินเฉลี่ยจำนวน 8 ไร่ สูงสุด 24 ไร่ต่ำสุด 3 ไร่ (ตารางที่ 16)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 16 การใช้ประโยชน์จากที่ดิน

การใช้ประโยชน์จากที่ดิน(ไร่)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5	3	2.63
5-10	100	87.72
11-16	9	7.89
17-22	1	0.88
มากกว่า 22	1	0.88
รวม	114	100.00

แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกส้มโอ

แหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ในการปลูกส้มโอได้จากน้ำชลประทานและน้ำบาดาลมากที่สุด จำนวน 65 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 57.02 มีผู้ใช้น้ำบาดาลอย่างเดี๋ยวน้ำ จำนวน 24 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 21.05 ผู้ใช้น้ำชลประทานที่ 17 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.91 ผู้ที่ใช้น้ำฝนมี 4 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 3.51 และผู้ที่ใช้น้ำฝนร่วมกับน้ำบาดาลมีทั้งหมด 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.51 (ตารางที่ 17)

แหล่งเงินทุนของเกษตรกรที่ใช้ในการทำสวนส้มโอ

แหล่งเงินทุนของเกษตรกรส่วนใหญ่ก็มาจาก ธกส. จำนวน 97 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 85.09 ก็จากสหกรณ์การเกษตร 9 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 7.90 เป็นเงินทุนของตนเอง จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.26 และกู้จาก ธนาคารพาณิชย์ 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.75 (ตารางที่ 18)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 17 แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกส้มโอ

แหล่งน้ำ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
น้ำชลประทานและน้ำบาดาล	65	57.02
น้ำบาดาล	24	21.05
น้ำชลประทาน	17	14.91
น้ำฝน	4	3.51
น้ำฝนและน้ำบาดาล	4	3.51
รวม	114	100.00

ตารางที่ 18 แหล่งเงินทุนของเกษตรกรที่ใช้ในการทำสวนส้มโอ

แหล่งเงินทุน	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ชกส.	97	85.09
สหกรณ์การเกษตร	9	7.90
เงินทุนของตนเอง	6	5.26
ธนาคารพาณิชย์	2	1.75
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้เงินกู้ของเกษตรกร

การใช้เงินกู้ของเกษตรกรนั้น ส่วนใหญ่จะใช้ในการ ซื้อปัจจัยการผลิต จำนวน 74 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 64.91 ซื้อเครื่องอุปโภค บริโภค จำนวน 40 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 35.09 (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 การใช้เงินกู้ของเกษตรกร

การใช้เงินกู้	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ซื้อปัจจัยการผลิต	74	64.91
ซื้อเครื่องอุปโภค-บริโภค	40	35.09
รวม	114	100.00

ตลาดรับซื้อผลผลิต

ตลาดรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรจะเป็นพ่อค้าคนกลาง จำนวน 98 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 85.96 และตลาดท้องถิ่น จำนวน 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.04 (ตารางที่ 20) ซึ่งราคาผลผลิตจะกำหนดโดยพ่อค้าคนกลางทั้งหมด

วิธีการจำหน่ายผลผลิต

วิธีการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรจะจำหน่ายโดยวิธีขายเหมาโดยมีผู้รับซื้อถึงส่วน จำนวน 94 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 82.46 และขายเหมาโดยนำไปขายเองที่ตลาด จำนวน 20 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 17.54 (ตารางที่ 21)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 20 ตลาดรับซื้อผลผลิต

ตลาดรับซื้อผลผลิต	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
พ่อค้าคนกลาง	98	85.96
ตลาดท้องถิ่น	16	14.04
รวม	114	100.00

ตารางที่ 21 วิธีการจำหน่ายผลผลิต

วิธีการจำหน่ายผลผลิต	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ขายเหมาโดยมีผู้มารับซื้อถึงสวน	94	82.46
ขายเหมาโดยนำไปขายเองที่ตลาด	20	17.54
รวม	114	100.00

อาชีพเกษตรกรที่ทำรายได้สูงสุดให้เกษตรกร

อาชีพเกษตรกรที่ทำรายได้สูงสุดให้เกษตรกร คืออาชีพทำสวนส้มโอจำนวน 84 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 73.68 รองลงมาเป็นอาชีพทำนา 28 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 24.56 และอาชีพเลี้ยงสัตว์จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.76 (ตารางที่ 22)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายได้ของเกษตรกรทั้งหมดในปี 2535

เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำกว่า 50,001 บาท จำนวน 17 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.91 ช่วง 50,001-70,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด 41 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 35.97 ช่วง 70,001-90,000 บาท จำนวน 32 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 28.07 และมากกว่า 90,000 บาท จำนวน 24 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 21.05 (ตารางที่ 23) ซึ่งเกษตรกร จะนำรายได้ไปใช้ชำระหนี้ จำนวน 68 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 59.65 ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน 30 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 26.31 จ่ายเป็นค่าศึกษาเล่าเรียนบุตรจำนวน 12 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 10.53 และนำไปลงทุนจำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.51 (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 22 อาชีพเกษตรกรรวมที่ทำรายได้สูงสุด

อาชีพเกษตรกร	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ทำสวนส้มโอ	84	73.68
ทำนา	28	24.56
เลี้ยงสัตว์	2	1.76
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 23 รายได้ของเกษตรกรทั้งหมดในปี 2535

รายได้(บาท)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ต่ำกว่า 50,001	17	14.91
50,001-70,000	41	35.97
70,001-90,000	32	28.07
มากกว่า 90,000	24	21.05
รวม	114	100.00

ตารางที่ 24 การนำรายได้ไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายของเกษตรกร

ค่าใช้จ่าย	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ชำระหนี้	68	59.65
ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	30	26.31
ค่าศึกษาเล่าเรียนบุตร	12	10.53
นำไปลงทุน	4	3.51
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการผลิต

ระยะเวลาที่เกษตรกรปลูกส้มโอ

เกษตรกรปลูกส้มโอ ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.51 ระยะเวลา 4-7 ปี จำนวน 59 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 51.75 ระยะเวลา 8-11 ปี จำนวน 46 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 40.35 และระยะเวลามากกว่า 11 ปี จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.39 และจากการสำรวจ พบว่าเกษตรกรปลูกส้มโอนานที่สุด 14 ปี ต่ำสุด 2 ปี เฉลี่ย 7.58 ปี (ตารางที่ 25)

พื้นที่ที่เกษตรกรใช้ปลูกส้มโอ

เกษตรกรใช้พื้นที่ในการ ปลูกส้มโอในช่วง 1-4 ไร่ จำนวน 95 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 83.33 ช่วง 5-8 ไร่ จำนวน 16 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.04 ช่วง 9-12 ไร่ จำนวน 2 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.75 ช่วง 13-16 ไร่ จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.88 เกษตรกรใช้พื้นที่ปลูกส้มโอสูงสุด 15 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ เฉลี่ย 3.37 ไร่ (ตารางที่ 26)

สาเหตุที่ปลูกส้มโอ

สาเหตุที่เกษตรกรปลูกส้มโอเพราะมีตลาดรองรับจำนวน 68 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 59.65 ราคาดี จำนวน 35 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30.70 ปลูกและดูแลรักษาง่าย จำนวน 11 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 9.65 (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 25 ระยะเวลาที่เกษตรกรปลูกส้มโอ

ระยะเวลา(ปี)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3	4	3.51
4-7	59	51.75
8-11	46	40.35
มากกว่า 11	5	4.39
รวม	114	100.00

ตารางที่ 26 พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกส้มโอ

พื้นที่ปลูกส้มโอ (ไร่)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
1-4	95	83.33
5-8	16	14.04
9-12	2	1.75
13-16	1	0.88
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 27 สาเหตุที่เกษตรกรปลูกส้มโอ

สาเหตุ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
มีตลาดรองรับ	68	59.65
ราคาดี	35	30.70
ปลูกและดูแลรักษาง่าย	11	9.65
รวม	114	100.00

พันธุ์ส้มโอที่เกษตรกรปลูก

พันธุ์ส้มโอที่เกษตรกรปลูกมากที่สุดคือพันธุ์ขาวแตงกวา จำนวน 57 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ พันธุ์ทองดี จำนวน 26 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 22.81 พันธุ์กรุ่น 12 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.53 พันธุ์ขาวพวง จำนวน 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 8.77 พันธุ์ขาวแป้น จำนวน 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.89 (ตารางที่ 28)

สาเหตุที่เกษตรกรเลือกปลูกส้มโอ

สาเหตุที่เกษตรกรเลือกปลูกส้มโอเพราะเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค จำนวน 93 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 81.58 ให้ผลผลิตตก จำนวน 18 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.79 และให้ผลผลิตเร็ว 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.63 (ตารางที่ 29)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งที่มาของพันธุ์ส้มโอ

เกษตรกรจะซื้อพันธุ์ส้มโอมาจากสวนส้มที่มีการขยายพันธุ์ขายจำนวน 109 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 95.61 ขยายพันธุ์เอง จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.39 (ตารางที่ 30)

ระยะห่างระหว่างต้นส้มโอ

เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้ ระยะห่างระหว่างต้นส้มโอ 6 x 6 เมตร จำนวน 83 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 72.81 ขนาด 5 x 5 เมตรจำนวน 17 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 14.91 และขนาด 4 x 4 เมตร จำนวน 14 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 12.28 (ตารางที่ 31)

ขนาดของหลุมที่ใช้ปลูกส้มโอ

เกษตรกรจะเตรียมหลุมปลูก ส้มโอขนาด 1 x 1 x 1 เมตร จำนวน 70 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 61.40 และไม่กำหนดขนาดหลุมปลูก จำนวน 44 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 38.60 (ตารางที่ 32)

วิธีการปลูกส้มโอ

เกษตรกรจะใช้วิธีการปลูก แบบไม่ขร่อง จำนวน 109 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 95.61 และปลูกแบบขร่อง จำนวน 5 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 4.39 (ตารางที่ 33) ในการปลูกส้มโอส่วนใหญ่ เกษตรกรไม่ตากดินก่อนปลูก จำนวน 105 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 92.11 ผู้ที่ตากดินนาน 3 วัน จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.63 และผู้ที่ตากดินนาน 7 วัน จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 5.26 (ตารางที่ 34)

ชนิดของปุ๋ยที่ใช้ปลูกส้มโอ

ปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกส้มโอส่วนใหญ่จะเป็นปุ๋ยคอก และปุ๋ยหมักจำนวน 54 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 47.37 ปุ๋ยเคมีจำนวน 48 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 42.10 ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยเคมี จำนวน 12 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.53 (ตารางที่ 35)

จำนวนครั้งและปริมาณปุ๋ยที่ใส่

การใส่ปุ๋ยจะใส่ 1 ครั้งต่อปี โดยใส่ต่ำกว่า 5 กิโลกรัม จำนวน 2 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 1.75 ช่วง 5-10 กิโลกรัม จำนวน 87 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 76.32 และใส่มากกว่า 10 กิโลกรัม จำนวน 25 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 21.93 เกษตรกรจะใส่ปุ๋ยเฉลี่ย 8.04 กิโลกรัม สูงสุด 15 กิโลกรัม ต่ำสุด 3 กิโลกรัม (ตารางที่ 36) สำหรับการให้น้ำเกษตรกรส่วนใหญ่จะให้น้ำโดยวิธีรดโคนต้น

การตัดแต่งกิ่งส้มโอ

เกษตรกรจะตัดแต่งกิ่งส้มโอ จำนวน 107 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 93.86 ไม่ตัดกิ่งส้มโอ จำนวน 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 6.14 (ตารางที่ 37)

การผลิตผลส้มโอ

เกษตรกรจะไม่ผลิตผลส้มโอจำนวน 70 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 61.40 และผลิตผลส้มโอจำนวน 44 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 38.60 (ตารางที่ 38)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 28 พันธุ์ส้มโอที่เกษตรกรปลูก

พันธุ์ส้มโอ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ขาวแตงกวา	57	50.00
ทองดี	26	22.81
กรุ่น	12	10.53
ขาวพวง	10	8.77
ขาวแป้น	9	7.89
รวม	114	100.00

ตารางที่ 29 สาเหตุที่เกษตรกรเลือกปลูกส้มโอ

สาเหตุ	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค	93	81.58
ให้ผลผลิตตก	18	15.79
ให้ผลผลิตเร็ว	3	2.63
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 30 แหล่งที่มาของพันธุ์ส้มโอ

แหล่งที่มา	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ซื้อจากแหล่งอื่น	109	95.61
ขยายพันธุ์เอง	5	4.39
รวม	114	100.00

ตารางที่ 31 ระยะห่างระหว่างต้นส้มโอ

ระยะห่าง (เมตร)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
4 x 4	14	12.28
5 x 5	17	14.91
6 x 6	83	72.81
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 32 ขนาดของหลุมปลูก

ขนาด(เมตร)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
1 x 1 x 1	70	61.40
ไม่กำหนด	44	38.60
รวม	114	100.00

ตารางที่ 33 วิธีการปลูกส้มโอ

วิธีการปลูก	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่ยกร่อง	109	95.61
ยกร่อง	5	4.39
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 34 การตากดินก่อนปลูกส้มโอ

การตากดิน	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่ตาก	105	92.11
ตากนาน 3 วัน	3	2.63
ตากนาน 7 วัน	6	5.26
รวม	114	100.00

ตารางที่ 35 ปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกส้มโอ

ปุ๋ย	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ปุ๋ยเคมี	48	42.10
ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมัก	54	47.37
ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยเคมี	12	10.53
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 36 จำนวนครั้งและปริมาณปุ๋ยที่ใส่

การใส่ปุ๋ย 1 ครั้งต่อปี(กิโลกรัม)	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5	2	1.75
5-10	87	76.32
มากกว่า 10	25	21.93
รวม	114	100.00

ตารางที่ 37 การตัดแต่งกิ่งส้มโอ

การตัดกิ่ง	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ตัดกิ่ง	107	93.86
ไม่ตัดกิ่ง	7	6.14
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 38 การผลิตผลส้มโอ

การผลิตผล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่ผลิตผล	70	61.40
ผลิตผล	44	38.60
รวม	114	100.00

วิธีที่เกษตรกรใช้กำจัดวัชพืช

เกษตรกรจะใช้แรงงานคนกำจัดวัชพืชจำนวน 90 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 78.95 และใช้สารเคมี 24 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 21.05 (ตารางที่ 39)

ตารางที่ 39 วิธีกำจัดวัชพืช

วิธีกำจัดวัชพืช	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ใช้แรงงานคน	90	78.95
ใช้สารเคมี	24	21.05
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการเก็บผลส้มโอ

เกษตรกรจะเก็บผลส้มโอโดยตัดผลตัดเขียวจำนวน 99 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 86.84 และตัดผลไม่ตัดเขียวจำนวน 15 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 13.16 (ตารางที่ 40) สำหรับวิธีการดูแล เพื่อเก็บเกี่ยวนั้นจะต้องดูหลายๆ วิธีประกอบกัน เช่น ดูขนาด และสี , ดูขนาด และต่อมน้ำมัน หรือดูสี ต่อมน้ำมัน และการตัดฟังเสียง หรืออาจดูวิธีใดวิธีหนึ่งก็ได้ (ตารางที่ 41)

วิธีการขยายพันธุ์ส้มโอ

เกษตรกรจะขยายพันธุ์ส้มโอโดยวิธีตอนกิ่งจำนวน 112 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 98.25 และวิธีติดตาจำนวน 2 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 1.75 (ตารางที่ 42)

ตารางที่ 40 วิธีการเก็บผลส้มโอ

วิธีการเก็บผล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ตัดผลตัดเขียว	99	86.84
ตัดผลไม่ตัดเขียว	15	13.16
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 41 วิจัยผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการเก็บเกี่ยว ^{1/}

วิจัยผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการเก็บเกี่ยว	จำนวนตัวอย่าง (N=215)	ร้อยละ
ขนาดของผลสัมฤทธิ์	91	42.32
สีผลจางลง	74	34.42
ต่อมน้ำมัน (จุด) บริเวณปลายผลห่างมากขึ้น	37	17.21
ก้านจะนิ่มและบาน	7	3.26
ติดผลเสียดัง	6	2.79
รวม	215	100.00

หมายเหตุ : ^{1/} เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 42 วิจัยการขยายพันธุ์ส้มโอ

วิธีการขยายพันธุ์	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ตอนกิ่ง	112	98.25
ติดตา	2	1.75
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปฏิบัติต่อส้มโอหลังการเก็บเกี่ยว

การปฏิบัติต่อส้มโอหลังการเก็บเกี่ยวแล้วโดยเกษตรกรจะขายผลผลิตเลขจำนวน 87 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 76.32 วางไว้ในที่ร่ม เพื่อทำให้ส้มโอมีรสชาติดีขึ้น โดยวางไว้ในที่ร่ม 2 วัน จำนวน 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.51 วางไว้ในที่ร่ม 3 วัน จำนวน 22 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 19.29 และยังไม่ให้ผลผลิต 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.88 (ตารางที่ 43)

ตารางที่ 43 การปฏิบัติต่อส้มโอหลังการเก็บเกี่ยว

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
จำหน่ายผลผลิตเลข	87	76.32
วางไว้ในที่ร่ม 2 วัน	4	3.51
วางไว้ในที่ร่ม 3 วัน	22	19.29
ยังไม่ให้ผลผลิต	1	0.88
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ

ปัญหาในการประกอบอาชีพปลูกส้มโอ

จากการศึกษาถึงปัญหาในการประกอบอาชีพทำสวนส้มโอ พบว่าเกษตรกรจะประสบปัญหาต่าง ๆ คือ ปัญหาโรค และแมลงรบกวน จำนวน 95 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 45.24 ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์จำนวน 94 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 44.76 ปัญหาที่ดินทำกินมีน้อยเกินไป จำนวน 15 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.14 และปัญหาแหล่งน้ำใช้ไม่เพียงพอ จำนวน 6 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 2.86 (ตารางที่ 44)

1. โรคที่พบในส้มโอ

เกษตรกรประสบปัญหาเรื่องโรครบกวนเป็นอย่างมาก และโรคที่พบ คือโรคยางไหล จำนวน 113 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 53.81และโรคแคงเคอร์จำนวน 97 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 46.19 (ตารางที่ 45)

2. แมลงที่ระบาดในท้องถิ่น

เกษตรกรประสบปัญหาแมลงรบกวนเป็นอย่างมากได้แก่ หนอนชอนใบส้ม จำนวน 110 คิดเป็นร้อยละ 48.46 แมลงวันทอง จำนวน 80 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 35.24 และไรแดงส้ม จำนวน 37 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 16.30 (ตารางที่ 46)

ปัญหาในการจำหน่ายผลผลิต

จากการสำรวจปัญหาในการจำหน่ายผลผลิตส้มโอของเกษตรกรพบปัญหาดังนี้คือปัญหาขาดการส่งเสริมจากรัฐบาลจำนวน 55 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 48.25 ปัญหาถูกกดราคาจำนวน 28 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 24.56 ปัญหาราคาผลผลิตไม่แน่นอนจำนวน 17 ตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 14.91 และไม่ประสบปัญหา จำนวน 14 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 12.28 (ตารางที่ 47)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 44 ปัญหาในการประกอบอาชีพปลูกส้มโอ ^{1/}

ปัญหา	จำนวนตัวอย่าง (N=201)	ร้อยละ
โรคและแมลงรบกวน	95	45.24
ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	94	44.76
ที่ดินทำกินมีน้อยเกินไป	15	7.14
แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกไม่เพียงพอ	6	2.86
รวม	201	100.00

หมายเหตุ : ^{1/} เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 45 โรคที่พบในส้มโอ ^{1/}

โรคที่พบในส้มโอ	จำนวนตัวอย่าง (N=201)	ร้อยละ
โรคยางไหล	113	53.81
โรคแคงเคอร์	97	46.19
รวม	201	100.00

หมายเหตุ : ^{1/} เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 46 แมลงที่ระบาดในท้องถิ่น ^{1/}

แมลงที่ระบาดในท้องถิ่น	จำนวนตัวอย่าง (N=227)	ร้อยละ
หนอนชอนใบ	110	48.46
แมลงวันทอง	80	35.24
ไรแดงส้ม	37	16.30
รวม	227	100.00

หมายเหตุ : ^{1/} เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตารางที่ 47 ปัญหาในการจำหน่ายผลผลิต ^{1/}

ปัญหา	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ขาดการส่งเสริมจากรัฐบาล	55	48.25
ถูกกดราคา	28	24.56
ราคาผลผลิตไม่แน่นอน	17	14.91
ไม่ประสบปัญหา	14	12.28
รวม	114	100.00

หมายเหตุ : ^{1/} เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปลูกพืชชนิดอื่นเพิ่ม

นอกจากการปลูกส้มโอแล้วเกษตรกรไม่ปลูกพืชชนิดอื่นเพิ่มจำนวน 113 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 99.12 และปลูกกล้วยเพิ่มจำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 0.88 (ตารางที่ 48)

ตารางที่ 48 การปลูกพืชชนิดอื่นเพิ่ม

การปลูกพืชชนิดอื่นเพิ่ม	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ไม่ปลูกเพิ่ม	113	99.12
ปลูกกล้วยเพิ่ม 2 ไร่	1	0.88
รวม	114	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาเรื่องสภาพการผลิตส้มโอในอำเภอสรรคบุรีจังหวัดชัยนาทโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือส่วนที่หนึ่งข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ส่วนที่สองข้อมูลด้านการผลิต ส่วนที่สามปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอสรุปผลได้ดังนี้

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 40 ปี นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งเกษตรกรมีครอบครัวแล้วและมีสมาชิกในครอบครัวประมาณ 2-4 คน สมาชิกที่เป็นแรงงานในครอบครัวมีประมาณ 3-4 คน ซึ่งได้แก่ หัวหน้าครอบครัวและภรรยา ส่วนสมาชิกคนอื่นนั้นเป็นบุตรกำลังอยู่ในวัยศึกษาแล้วเรียนและบางคนก็จะช่วยในการทำการเกษตร ซึ่งอาชีพหลักของเกษตรกรจะประกอบอาชีพทางการเกษตร จะมีรายได้ช่วง 30,001-50,000 บาท/ปี และมีอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพรอง มีรายได้ช่วง 20,001-40,000 บาท/ปี ส่วนทรัพย์สินของเกษตรกรนั้นจะมี บ้านเรือน เงินทุน และที่ดิน สำหรับอาชีพที่เกษตรกรทำอยู่ในปัจจุบัน จะทำสวนส้มโอ และพื้นที่ที่ปลูกส้มโอเป็นของตนเองทั้งหมด โดยที่เงินมาจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อนำมาซื้อปัจจัยการผลิต และการปลูกส้มโอทำให้เกษตรกรมีรายได้สูงสุด ซึ่งรายได้ทั้งหมดของเกษตรกรในปี 2535 ช่วง 50,001-70,000 บาท/ปี และรายได้ของเกษตรกรที่ได้รับจาก การจำหน่ายผลผลิตจะนำมาชำระหนี้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูลด้านการผลิต

การปลูกส้มโอของเกษตรกรในอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ปลูกมานานประมาณ 4-7 ปี และเกษตรกรจะใช้พื้นที่ปลูกส้มโอประมาณ 1-4 ไร่ ซึ่งพันธุ์ที่นิยมปลูกคือพันธุ์ขาวแตงกวา เพราะมีตลาดรองรับและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เกษตรกรจะปลูกส้มโอแบบไม่ยกร่องเนื่องจากพื้นที่เป็นที่ดอนและจะนำกิ่งพันธุ์ที่ได้จากการตอนมาปลูกโดยตัดเลือกมาจากส่วนที่เชื่อถือได้ สำหรับระยะปลูกส้มโอกำหนดไว้ 6 x 6 เมตร ขนาดหลุมปลูก 1 x 1 x 1 เมตร มีการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยเคมีให้ต้นส้มโอ ส่วนการให้น้ำจะใช้วิธี รดโคนต้น ในด้านการกำจัดวัชพืช โดยการใช้แรงงานคนแทน การใช้สารเคมี สำหรับการผลิตผลส้มโอนั้นเกษตรกรไม่นิยมทำ และเมื่อถึงช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตจะเก็บผลที่แก่ โดยดูจากขนาดของผลส้มโอ และดูสีผลซึ่งจางลง ต่อจากนั้นจึงจำหน่ายผลผลิต โดยพ่อค้าเข้ามารับซื้อถึงสวน

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ

ในการปลูกส้มโอเกษตรกรมักประสบปัญหาต่างๆ ดังนี้คือ

1. ปัญหาด้านการผลิต เกษตรกรประสบปัญหาโรคและแมลงรบกวนมากที่สุด ต้องใช้สารเคมีในการกำจัดมากซึ่งมีราคาแพง มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี การใช้สารเคมีบางครั้งไม่ได้ผล โดยเฉพาะการกำจัดหนอนชอนใบส้มและแมลงวันทอง
2. ปัญหาการจัดจำหน่ายผลจากการไม่ขยายตัวของตลาดส้มโอให้กว้างขึ้น ยังผลให้การจัดจำหน่ายส้มโอของเกษตรกรต้องพึ่งพ่อค้าคนกลางเท่านั้น ดังนั้นราคาผลผลิตจึงถูกควบคุมโดยพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรไม่สามารถต่อราคาผลผลิตได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดการอบรมทางวิชาการ เรื่องการปลูกส้มโอ การดูแลรักษา การเพิ่มผลผลิตรวมทั้งการให้ส้มโอติดผลนอกฤดูกาล และที่สำคัญคือ การให้ความรู้ การใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคแมลงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนในการผลิตลงได้มาก

2. ปัญหาด้านการตั้งราคา พ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตส้มโอจากเกษตรกร จะเป็นผู้กำหนดราคาเอง นอกจากนี้ถ้าผิวของส้มโอมีรอยตำหนิ อันเนื่องมาจากเกิดบาดแผลจากโรคแคงเกอร์ทำให้ราคาลดลง จึงควรหมั่นดูแลส้มโออย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะการให้น้ำ การใส่ปุ๋ย พรวนดิน และการตายหญ้า ตลอดจนการกำจัดวัชพืช

3. ปัญหาการจำหน่าย เช่นการตลาดไม่ขยายตัว เนื่องจากเกษตรกรมักจะขายผลผลิตให้กับพ่อค้าที่เข้ามารับซื้อถึงสวนจึงควรให้เกษตรกร มีการรวมกลุ่มกัน เพื่อจะได้มีอำนาจในการต่อรองราคา กับพ่อค้าคนกลาง ทำให้เกษตรกรขายผลผลิตได้ราคาดี นอกจากนี้เห็นควรมีตลาดกลางขายผลผลิตโดยเฉพาะ เพื่อที่จะได้ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง และจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2533. "ส้มโอ". รายงานสถิติการปลูกไม้ผลเพื่อการส่งออก ปี 2531/32. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- จิตติพงษ์ วศานนท์ . 2532 . การศึกษาวិถีการตลาดและการส่งออกส้มโอไทย. ปัญหาพิเศษ, คณะเทคโนโลยีการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ชวลิต พงษ์อดิศักดิ์. 2532. การศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดส้มโอ. ปัญหาพิเศษ, คณะเทคโนโลยีการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ดีพร้อม ไชยวงศ์เกียรติ. 2527. ส้มโอ 2527. ชมรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน.
- ธนาคารกสิกรไทย. 2529. "ส้มโอ:ตลาดกำลังโตแต่การผลิตกำลังลด". สรุปข่าวธุรกิจ. (กรุงเทพ): ฝ่ายวิชาการ, ธนาคารกสิกรไทย.
- นิรนาม. 2533. "ส้มโอไม้ผลน่าลงทุน". เกษตรวันนี้. 10(จ.111):น.19-20.
- เปรมปรี ฌ สงขลา. 2531. "วิถีดตลาดส้มโอไทย". ทำสวนส้มอย่างมืออาชีพ. (อัคราเนา) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2534. "บรรจุภัณฑ์ส้มโอเพื่อการส่งออก". วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 6(จ.2):น.51
- สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท. 2533. สภาพการปลูกส้มโอ. (อัคราเนา)
- หมากแก้ว. 2529. "การปลูกส้มโอ". เกษตรก้าวหน้า. 1(จ.3):น.2-15.
- อัญชลี กมลรัตน์และคณะ. 2533. "กล่องกระดาษลูกฟูกบรรจุส้มโอเพื่อการส่งออก". วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 5(จ.1) : น.27-34.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.

สภาพทั่วไปของอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ขอบเขตและที่ตั้ง

อำเภอสรรคบุรี เป็นอำเภอหนึ่งของ จังหวัดชัยนาท ตั้งอยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำ ห่างจากตัวจังหวัดชัยนาท ไปทางทิศใต้ 20 กิโลเมตร มีการแบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลแพรภคศรีราชา เทียงแท้ โพนงาม บางซุด ดอนกำ ดงดอนและห้วยกรด มี 88 หมู่บ้าน และมีพื้นที่ทั้งหมด 227,491 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตร 161,894 ไร่ และเป็นครอบครัวของเกษตรกร 10,348 ครอบครัว โดยมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลชัยนาท อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลโพธิ์ชนไก่ ตำบลเชิงกลัด อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลสรรพยา ตำบลโพธิ์นางดำตก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท และติดต่อกับตำบลห้วยชัน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลห้วยสูง ตำบลวังไก่อ้ออน อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท และติดต่อกับตำบลปากน้ำ อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

การคมนาคม

การคมนาคมระหว่าง ตำบล อำเภอ และจังหวัด ใช้ทางบกมีถนนลาดยาง ซึ่งเป็นเส้นทางติดต่อไปมาสะดวกเส้นทางดังกล่าว ได้แก่

1. ถนนสายจังหวัดชัยนาท ถึง จังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านตำบลแพรภคศรีราชาระยะทางถึงอำเภอสรรคบุรี 20 กิโลเมตร

2. ถนนสาย จังหวัดชัยนาท ถึง อำเภอสรรคบุรี ผ่านตำบลเทียงแท้ ระยะทาง 24 กิโลเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ถนนสายอำเภอสรนครบุรี ถึง จังหวัดสิงห์บุรี มี 2 สายคือ

- สายที่ 1 ผ่านตำบลแก้งยางแท้ ตำบลโพงาม ระยะทาง 40 กิโลเมตร
- สายที่ 2 ผ่านตำบลแพรภคคีราราช ตำบลบางซุด ตำบลคอนกำ ระยะทาง

32 กิโลเมตร

4. ถนนสาย อำเภอสรนครบุรี ถึง อำเภอสรรพยา ผ่านตำบลห้วยกรด ระยะทาง

13 กิโลเมตร

สภาพภูมิประเทศ

อำเภอสรนครบุรี มีพื้นที่เป็นที่ราบกลุ่ม และลาดเท ในช่วงพื้นที่ทิศตะวันตก และทิศใต้ และพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน

จำนวนประชากร

ใน พ.ศ. 2533 อำเภอสรนครบุรี มีประชากรรวมทั้งสิ้นประมาณ 56,225 คน มีจำนวนครอบครัวของเกษตรกรประมาณ 10,348 ครอบครัว ขนาดของสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยครอบครัวละ 6-10 คน ซึ่งจำแนกรายละเอียดเป็นรายตำบลดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับที่	ตำบล	รวม (คน)
1	แพรศรคีรีราชา	13,384
2	บางซุด	6,474
3	คอนกำ	2,669
4	เที่ยงแท้	4,569
5	ห้วยกรด	11,844
6	โพงาม	6,935
7	ดงคอน	10,380
รวม		56,255

การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทางการเกษตร เป็นอาชีพหลักโดย ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ส่วนอาชีพรอง ได้แก่ รับจ้าง และค้าขาย

ศาสนา

ประชากรในอำเภอสรรคบุรี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดทั้งสิ้น 50 วัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสาธารณสุข

มีสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 1 แห่ง โรงพยาบาลประจำอำเภอ 1 แห่ง เพื่อให้บริการประชาชนด้านคำแนะนำ การป้องกันควบคุมโรคติดต่อ การวางแผนครอบครัวและการรักษาพยาบาล

อุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมมีจำนวน 44 โรง ส่วนใหญ่จะเป็น โรงสีข้าว โรงกลึง โรงเชื่อมเครื่องยนต์ โรงงานไสไม้และโรงพิมพ์

การศึกษา

ประชาชนมีความตื่นตัว และเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา

สาธารณูปโภค

อำเภอสรรคบุรีมีสาธารณูปโภค 4 ประเภทคือ

- ประปา
- ไฟฟ้า
- โทรศัพท
- ไปรษณีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร้านค้า

ตลาดนี้ว่าเป็นความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีร้านค้าดังนี้

1. ร้านค้าปุ๋ย ยาเคมี ที่ขออนุญาตขายหรือมีไว้เพื่อขาย อยู่ที่ตำบลแพรทศวีรราชา 5 แห่ง ตำบลหัวขจร 3 แห่ง
2. ร้านค้าเครื่องอุปโภค บริโภค ที่ประชาชนจะได้ซื้อ และขาย จุดใหญ่ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลแพรทศวีรราชา
3. ร้านค้าที่จัดเป็นตลาดนัดของอำเภอ ซึ่งจะจัดทุกวันพระ ที่วัดมหาธาตุ อยู่ในเขตสุขาภิบาลแพรทศวีรราชา

สถานที่เกี่ยวข้องกับกำรส่งเสริมการเกษตร

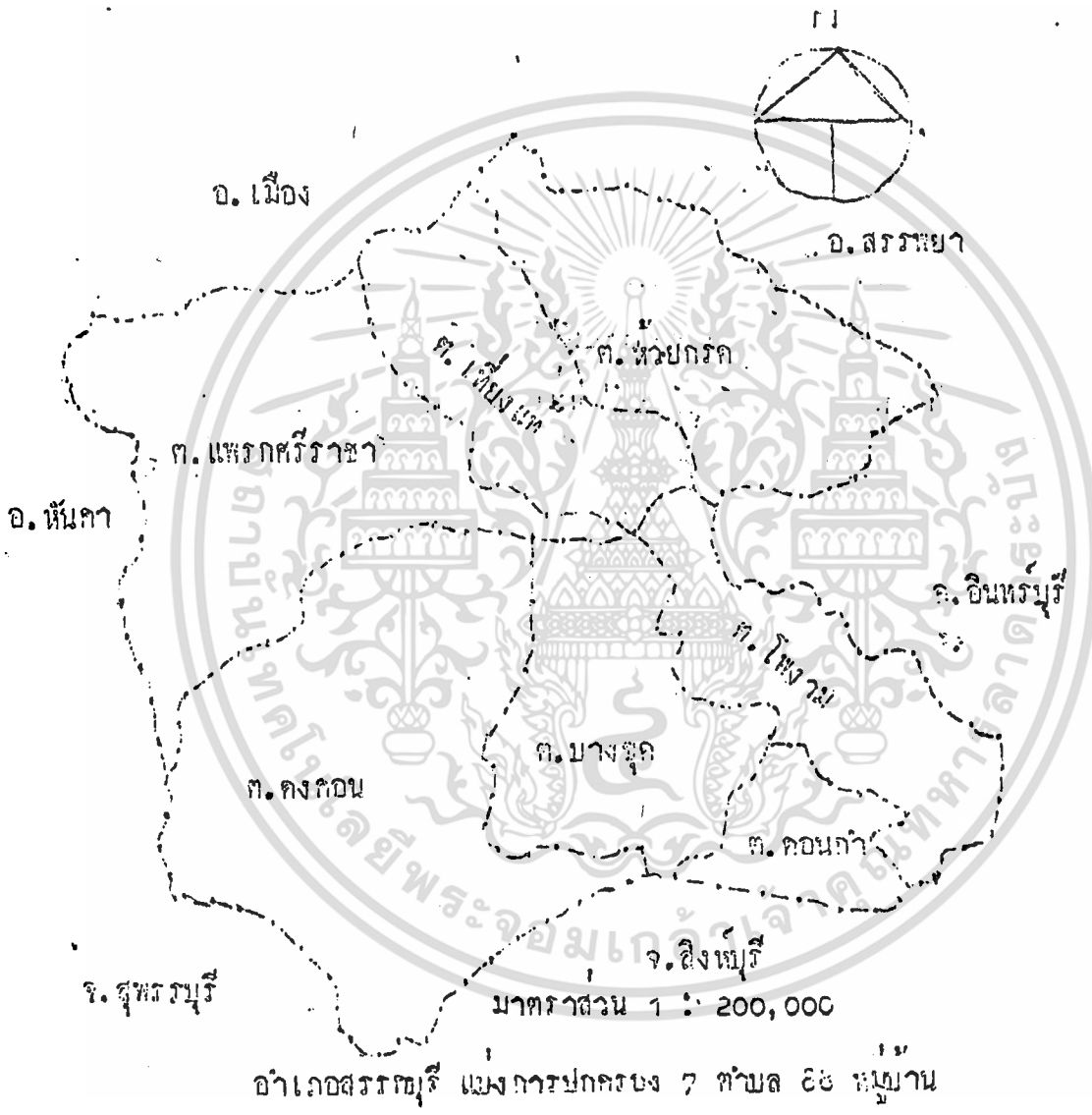
มีสำนักงานเกษตรอำเภอสรนครบุรี 1 แห่ง ศูนย์เกษตรประจำตำบล 11 แห่ง ศาลาปราบศัตรูพืช 6 แห่ง

การถือครองที่ดิน

พื้นที่ถือครองทั้งหมด 227,491 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร 161,894 ไร่ กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินของเกษตรกรนั้นโดยมากเป็นของตนเองจำนวน 7.1 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 67.79 เข้าบางส่วน 2,759 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 26.66 เข้าทั้งหมด 3,333 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 32.21

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนที่อำเภอสุวรรณบุรีแสดงขอบเขตและขอบเขตตำบล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข.

สภาพทั่วไปของส้มโอ

สภาพทั่วไปของการปลูกส้มโอ

ส้มโอเป็นไม้ผลเขตร้อนหรือกึ่งเขตร้อน ที่มีลักษณะนิสัยต้องการน้ำมากปริมาณครั้งละน้อยแต่บ่อยครั้งและทนแล้งไม่ได้นานในการทำสวนส้มโอนำจึงเป็นปัจจัยหลักและสำคัญ ทั้งสามารถปลูกได้ทุกสภาพดิน ไม่ว่าจะเป็นดินทราย ดินปนทราย ดินเหนียวหรือแม้แต่ดินลูกรังก็ตาม โดยมีข้อจำกัดเพียง ต้องไม่มีสภาพน้ำท่วมขังการระบายน้ำในแปลงปลูกต้องดีสภาพดินปลูกต้องมีความชุ่มชื้นสม่ำเสมอ ปริมาณน้ำที่ต้นส้มโอได้รับมากเกินไป จะทำให้ผลส้มโอมีเปลือกหนารสชาติออกเปรี้ยวมาก และไม่สามารถควบคุมความหวานได้ นอกจากนี้ลักษณะภูมิอากาศของแหล่งปลูกก็มีอิทธิพลต่อคุณภาพส้มโอด้วย คือความแตกต่างของค่าอุณหภูมิในช่วงเวลากลางวันและกลางคืน แหล่งปลูกในเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความแตกต่างมากกว่าเขตภาคกลาง เป็นผลให้ต้นส้มโอมีการเจริญเติบโตดี ผลดก คุณภาพดี มีเปลือกสีชาวกว่า ผิวเปลือกเหลืองงามกว่า อันเนื่องจาก อิทธิพลของอุณหภูมิต่อการสร้างเม็ดสีที่ผิวส้ม ดังตัวอย่างเช่น ส่วนส้มดีในเขตจังหวัดน่าน พิจิตร เพชรบูรณ์ และชัยนาท ทั้งในช่วงฤดูหนาวผลส้มโอในทุกแหล่งปลูกจะให้ผิวผลสวยออกสีเขียวเหลืองกว่าระยะในฤดูกาลอื่น ซึ่งเป็นผลของความแตกต่างของอุณหภูมิเช่นกัน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของส้มโอ

นักวิทยาศาสตร์ได้ทำการแบ่งลำดับสายพันธุ์ทางวิทยาศาสตร์ของส้มโอได้ดังนี้

Family Rutaceae
 Subfamily Aurantioideae(The Orange Subfamili)
 Tribe Citreae
 Subtribe Citrinaea (Citrus fruit trees)
 Genus Citrus
 Species Grandis

ดังนั้นนักวิทยาศาสตร์ (Scientific name) ของส้มโอจึงเป็น *Citrus grandis* Osb (มีชื่อพ้อง (Syn.) *Critus maxima* Merr.) ชื่อสามัญ (common name) pummelo, shaddock) ส้มโอที่มีอยู่ในปัจจุบันแยกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1. Thailand group ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่มีสายพันธุ์แพร่กระจายมากที่สุดดังนี้ ชาวแป้น ชาวพวง ชาวหอม ชาวทองดี ชาวจีบ ชาวทับทิม ชาวใหญ่ ชาวพ้อม ชาวแก้ว ชวน้ำผึ้ง ชุนนท่มรกต แดงทับทิม แดงกวา กรุ่น น้ำตาลทราย หอมใบเตย ท่าช้อย ปัตตาเวีย สายน้ำผึ้ง ซึ่งแต่ละสายพันธุ์ จะมีเนื้อสีต่างๆ เช่น สีส้มอ่อน สีส้มแก่หรือสีชมพู เป็นต้นจึงสามารถแบ่งเนื้อผล (color of flesh) ของส้มโอได้เป็น 4 สีคือ

1. สีส้มอ่อน เช่น พันธุ์ชาวพวง ชุนนท่ม ชาวจีบ ชาวใหญ่
2. สีส้มแก่ เช่น พันธุ์ชาวแป้น ชาวหอม
3. สีชมพูอ่อน เช่น พันธุ์ชาวทองดี ชวน้ำผึ้ง มรกต ชาวพ้อม ท่าช้อย
4. สีชมพูแก่ เช่น พันธุ์แดงทับทิม ถ้าแยกออกตามลักษณะเดิมของผลที่เห็นได้ชัดเจนนี

จะได้ส้มโอเป็น 2 พวกคือ

1) ผลกลมแบน หรือเกือบกลม ไม่มีจุก ได้แก่ พันธุ์ชาวทองดี ชาวแป้น ชาวหอม ท่าช้อย ชาวใหญ่ ปัตตาเวีย เป็นต้น

2) ผลทรงสูง มีจุก ได้แก่ พันธุ์ชาวพวง ชาวจีบ เป็นต้น

2. Chinese group เป็นกลุ่มของส้มโอที่ปลูกแถวทางสี กวางตุ้ง พูเกี้ยน ใต้หวัน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และส่วนใหญ่ของญี่ปุ่น เช่น Aha Tin Yau, Song Ma Yau, Mato Butan, Shanyuan

3. Indonesian group ส้มโอกลุ่มนี้รวมทั้งพวกที่มาจากมาเลเซีย และ
อินเดียด้วย เช่น Pandan Wangi, Pedan Bener, Seeloompang, Bali Merah,
Deleema Merch, Deleema Kopjcr, Banpei yu

ลักษณะทั่วไปของส้มโอ

1. ลำต้น ส้มโอเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง มีความสูงประมาณ 6-8 เมตร แต่ถ้าปลูก
ในที่เหมาะสมและมีอายุมากๆ อาจสูงถึง 15 เมตร ทรงต้นโปร่ง ลำต้นใหญ่
2. ใบ ส้มโอมีใบใหญ่ (ovateclong) หรือคล้ายผลส้มอ (elliptio) ยาว
4-6 นิ้ว แบ่งออกเป็น 2 ตอนๆ แรกเรียก ตัวใบ ตอนก้านกิ่ง เรียกหูใบ ปลายใบมน และ
ข้อขึ้นเล็กน้อย เส้นใบขนแต่เด่นชัด
3. ดอก ดอกของส้มโอออกตอนปลายกิ่ง ออกเป็นช่อแบบ axillary raceme
จำนวน 10-20 ดอก หรือบางที่ออกดอกเดี่ยวๆ ก็มี ดอกเป็นดอกสมบูรณ์เพศ (perfect
flower) ดอกค่อนข้างใหญ่ ก้านดอกยาว กลีบดอกสีขาวมี 4-5 กลีบ กว้างประมาณ 1/4 นิ้ว
ยาว 3/4-1 1/4 นิ้ว มีต่อมน้ำมันที่กลีบดอก กลีบรองมีสีเขียวอ่อน สีน้ำตาล 4-5 นิ้ว ถัดจากดอกเป็น
เกสรตัวผู้มี 16-24 อัน ล้อมรอบรังไข่ รูปกลม สีเขียวอ่อน ก้านเกสรตัวเมียยาวใหญ่ ปลายกลม
เมื่อดอกบานมีกลิ่นหอม ในฤดูที่ออกดอกมากที่สุดอยู่ระหว่าง เดือนธันวาคม ถึง เดือนกุมภาพันธ์
(ภาคกลาง) และอีกครั้งหนึ่งระหว่าง เดือนสิงหาคม ถึง เดือนกันยายน ระยะจากผลัดดอกถึง
ดอกบานใช้เวลา 25-30 วันและจากดอกบานถึงผลแก่ ราว 180-210 วัน
4. ผล มีขนาดใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 12-18 เซนติเมตร สูง 14-16 เซนติเมตร
จัดอยู่ในประเภท berry จำพวก hesperidium ทรงผลมีหลายแบบเช่น กลมมน กลมแป้น
กลมสูง มี จุดคล้ายผลสาลี่ ผิวของผลสีเขียวอ่อนถึง เหลืองอ่อน มีต่อมน้ำมันตามผิว เปลือกหนา
2-2.5 เซนติเมตร มีลักษณะนุ่มจัดเป็น pericarp ของผล เนื้อที่ใช้บริโภคเกิดจากส่วนเจริญของ
endocarp มี ลักษณะเป็นเส้นอวบน้ำอัดรวมตัวกันอยู่ ภายในผลแบ่งเป็น ช่อ หรือ กลีบ
12-14 กลีบ ตรงกลางมีแกนแข็งแต่บางผลไม่มี เป็นโพรงกลวงกลางผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. เมล็ดมีสีขาวอมเหลือง ค่อนข้างใหญ่ เปลือกย่นอยู่รวมกันตรงกลางผลรอบๆ แกนจำนวนเมล็ดในแต่ละผลจะแตกต่างกันตามพันธุ์

ลักษณะการปลูก

การปลูกส้มโอในประเทศไทยมีความแตกต่างกันไป ตามลักษณะพื้นที่การปลูกส้มโอในแต่ละพื้นที่จึงมี การเตรียมดินไม่เหมือนกัน ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมดินให้เหมาะสมจึง แยกปลูกส้มโอเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. การปลูกในที่ที่เป็นดินเหนียวน้ำท่วมถึง หรือการปลูกแบบยกร่อง ในสภาพดินปลูกที่เป็นดินเหนียว และน้ำท่วมถึง ระบายน้ำไม่ดี จำเป็นที่ต้องยกร่องให้เป็นแปลงขึ้นในระดับดินสูงกว่าพื้นที่ราบทั่วไป เพื่อให้รากส้มโอกระจายได้ลึกกว่าปกติ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งส้มโอไม่ชอบน้ำท่วมขัง หากมีการระบายน้ำไม่ดี น้ำขังบริเวณโคนต้นนานเกินไปจะทำให้ส้มโอตายได้ การทำร่องแปลงจะมีประโยชน์ในการเก็บรักษาน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง และระบายน้ำในฤดูฝน ขนาดของแปลงดินกว้างประมาณ 6 เมตร ร่องน้ำกว้างประมาณ 1.5 เมตร และที่กั้นร่องกว้างประมาณ 0.5-0.7 เมตร ส่วนความยาวของแปลงดินนั้น แล้วแต่ความต้องการของเจ้าของสวน

2. การปลูกส้มโอในที่ดอนในที่น้ำท่วมไม่ถึงการปลูกส้มโอในพื้นที่แบบนี้ไม่ต้องยกร่อง ควรปรับพื้นที่เรียบ ทำลارضีฟพีชและไถกลบให้ลึกสัก 2 ครั้ง ถ้าเป็นที่ดินไม่ค่อยสมบูรณ์ก็ควรหว่านพีชตระกูลถั่ว ให้ถั่วขึ้นสักระยะหนึ่งแล้วไถกลบ เพื่อเป็นการเพิ่มปุ๋ยพีชสดให้แก่ดิน

วิธีการปลูก ถ้าเป็นการปลูกแบบ ยกร่องควรปลูกแถวเดี่ยวโดยใช้ระยะระหว่างต้นประมาณ 6-8 เมตรโดยขุดหลุมกลางแปลงดินส่วนการปลูกในที่ดอนจะปลูกตามลักษณะพื้นที่โดยให้มีระยะระหว่างต้นและระหว่างแถวประมาณ 6 x 6 เมตร หรือ 8 x 8 เมตร ขุดหลุมให้มีขนาดกว้าง ยาว ลึก ประมาณ 0.5-1 เมตร แยกดินบนและดินล่าง ออกจากกันและกองไว้ปากหลุมแล้วตากทิ้งไว้ 1-2 เดือน เพื่อให้แสงแดดฆ่าเชื้อโรคและเชื้อราต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในดิน จากนั้นให้นำเอาดินส่วนบนและบางส่วนของดินชั้นล่างผสมกับปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก เศษใบไม้ และหญ้าแห้งกลบลงไป ในหลุมจนเต็มแล้วนำกิ่งพันธุ์ที่เตรียมไว้ปลูกตรงกลางหลุม โดยให้ระดับดินอยู่เหนือตุ่มกาบมะพร้าว กิ่งตอนเล็กน้อย หรือถ้าเป็นกิ่งที่ชำแล้ว ให้ระดับดินพอดีกับ ระดับดินที่ชำ แล้วใช้ไม้หลักปักยึด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวนวโรรสให้บริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การป้องกันกำจัดโรคและแมลง

โรคและแมลงศัตรูส้มโอที่สำคัญมีหลายชนิดที่พบทำลายส้มโออยู่เสมอ เช่น เพลี้ยอ่อน หนอนเจาะผล หนอนเจาะกิ่ง เพลี้ยหอย เพลี้ยแป้งและผีเสื้อมวนหวาน สำหรับโรคอื่นๆ เช่น โรคยางไหล โรคใบแก้ว โรครามีราโรสน้ำ และโรคแสดป เป็นต้น การป้องกันรักษาสามารถทำได้ ทั้งใช้สารเคมี และการปรับธาตุอาหารในดิน ตลอดจนการบำรุงรักษาต้นให้สมบูรณ์ต้องให้ความเอาใจใส่ดูแลสังเกตทุกกระยะ ส้มโอเมื่อแตกใบอ่อนจนถึงเริ่มเพสลาด ใบมีสีเขียวเข้ม ใช้เวลาประมาณ 20-25 วัน ดังนั้นการรักษาใบให้อยู่เพื่อให้เป็นใบแก่ที่สำคัญมาก การใช้สารเคมีนั้นควรให้ถูกระยะตามความจำเป็นไม่ควรใช้อย่างฟุ่มเฟือยจะทำให้เกิดผลเสียได้

6. การบังคับให้ส้มออกดอก ส้มโอ นอกจากเป็นพืชที่ติดผลง่าย ยังเป็นพืชที่สามารถควบคุมการออกดอกได้โดยไม่ต้องใช้สารเคมีใดๆ เพียงแต่ควบคุมน้ำก็สามารถควบคุมการออกดอกได้ ส้มโอเมื่อมีอายุที่เหมาะสม มีการสะสมอาหารในลำต้นเพียงพอแล้ว จะสามารถออกดอกได้ ซึ่งน้ำจะเป็นตัวกำหนด ส้มโอถ้าได้รับการรดน้ำประมาณ 30 วัน ใบจะเริ่มเฉาเมื่อเราให้น้ำอย่างเต็มที่ใบบางส่วนจะเริ่มหล่น จากนั้นประมาณ 7-15 วัน จะแตกใบอ่อนพร้อมออกดอก ถ้าให้น้ำสม่ำเสมอพอชุ่มต่อไปดอกก็จะติดผลได้ การออกดอกจะมากหรือน้อยและจะพร้อมกันหรือไม่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการรดการให้น้ำและขึ้นอยู่กับสภาพความชื้นในดิน

การเก็บผลส้มโอ

ส้มโอเป็นไม้ผลเปลือกหนาได้เปรียบกว่าผลไม้อื่น ในการขนส่ง อีกทั้งเป็นผลไม้ที่สามารถเก็บรักษาได้นานประมาณ 2 เดือนในอุณหภูมิห้องธรรมดาควรระมัดระวังในการเก็บเกี่ยว ดังนี้

1. เก็บเกี่ยวผลเมื่อแก่เต็มที่ (มีอายุ 6-9 เดือนหลังดอกบาน) ซึ่งอยู่กับพันธุ์
2. ใช้มีดหรือกรรไกรตัดขั้วผลอย่าทำให้ผลร่วงจะทำให้ช้ำได้
3. อย่าใช้มือปลิดขั้ว เพราะจะทำให้เกิดบาดแผล จะทำให้เชื้อราเข้าไปทำลายได้ง่าย
4. ส้มโอแก่ผลจะมีน้ำหนักมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การดูแลรักษาหลังการเก็บเกี่ยว

ส้มโอ เป็นพืชที่ให้ผลค่อนข้างดก ดังนั้น หลังจากการเก็บเกี่ยวผลแล้ว ต้องมีการทดแทนอาหารซึ่งได้ใช้ไปในการสร้างผล จำเป็นต้องมีการตัดแต่งกิ่งเก่าและกิ่งที่หมดสภาพออกไป นอกจากนี้ต้องใส่ปุ๋ยเพื่อเพิ่มคุณภาพของดินให้ส้มโอมีการเจริญเติบโตได้สมบูรณ์ พร้อมทั้งจะออกดอกติดผลในฤดูถัดไป ปุ๋ยที่ใช้ควรใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ในอัตราต้นละ 2 กิโลกรัมขึ้นไปแล้วแต่ขนาดและอายุของต้น ถ้ามีการปฏิบัติสม่ำเสมอทุกปี จะทำให้ส้มโอมีอายุในการให้ผลนาน และแตกต่างจากต้นที่ขาดการดูแลในช่วงนี้เห็นได้ชัด

การขยายพันธุ์

การขยายพันธุ์ส้มโอ ทำได้หลายวิธีคือ

1. การเพาะเมล็ด
2. การตัดตา
3. การเสียบกิ่ง
4. การตอน

แต่ที่ชาวสวนนิยมทำกันอยู่ในปัจจุบัน คือ การตอน ซึ่งเป็นวิธีที่ชาวสวนส้มโอมีความชำนาญมาก เนื่องจากมีข้อดีหลายประการ คือ วิธีการง่าย อุปกรณ์หาง่าย ราคาถูก ออกรากเร็ว ต้นที่ได้ไม่กลายพันธุ์ ให้ผลเร็ว ต้นไม่สูง ทรงต้นเป็นพุ่ม สะดวกในการเข้าไปดูแลรักษา และมีข้อเสียคือ อายุไม่ยืน และอ่อนแอต่อโรค การตอนจะทำต้นฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ไปจนถึงเดือนสิงหาคม เพราะในระยะนั้นต้นไม้กำลังอยู่ในระยะที่กำลังเจริญเติบโต ฝนตกบ่อยมากไม่ต้องเสียเวลาในการรดน้ำให้กับกิ่งตอน

ภาคผนวก ค.

แบบสอบถามปัญหาพิเศษ

เรื่อง

สภาพการผลิตส้มโอในอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ปีการผลิต 2535

คำชี้แจงในการกรอกแบบสอบถาม

1. กาเครื่องหมาย / ลงใน () หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างที่กำหนด
2. เลือกคำตอบได้เพียงข้อเดียวในแต่ละคำถาม เว้นแต่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. รายได้ของท่านเพียงพอต่อการครองชีพหรือไม่

- () พอ () ไม่พอ

ในกรณีที่รายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ ท่านกู้ยืมเงินจากแหล่งใด

- () ชกส. () สหกรณ์การเกษตร
() ธนาคารพาณิชย์ () พ่อค้า
() กลุ่มเกษตรกร () ญาติพี่น้อง

12. ทรัพย์สินที่ท่านมีอยู่ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- () ที่ดิน () เงินทุน
() บ้านเรือน () เครื่องพ่นยา
() เครื่องสูบน้ำ () เครื่องจักรกลการเกษตร

13. อาชีพเกษตรกรรมที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 อาชีพ)

- () ทำสวนส้มโอ () ทำสวนผัก
() เลี้ยงสัตว์ () อื่น ๆ (ระบุ) _____
() ทำนา

14. ขนาดการถือครองที่ดิน.....ไร่

15. ที่ดินทำกินเป็นของใคร

- () เป็นของตนเองทั้งหมด
() เป็นที่ดินเช่าทั้งหมด
() เป็นที่ดินของตัวเองบางส่วนและเช่าบางส่วน
() อื่น ๆ (ระบุ) _____

16. การใช้ประโยชน์จากที่ดินมีลักษณะเป็น

- () ใช้ทำการเกษตรด้วยตนเอง _____ไร่
() ให้ผู้อื่นเช่าทำการเกษตร _____ไร่
() ใช้ทำกิจกรรมอื่นนอกจากการเกษตร _____ไร่
() ให้ผู้อื่นเช่าทำกิจกรรมอื่นนอกจากการเกษตร _____ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

17. แหล่งน้ำที่ใช้ในปัจจุบันได้มาจาก

- () น้ำฝน () น้ำฝนและน้ำบาดาล
 () น้ำบาดาล () น้ำชลประทานและน้ำบาดาล
 () น้ำชลประทาน () อื่น ๆ (ระบุ)_____

18. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในปัจจุบันได้มาจาก

- () กลุ่มเกษตรกร () สหกรณ์การเกษตร
 () เงินทุนของตัวเอง () ธกส.
 () ธนาคารพาณิชย์ () ญาติพี่น้อง
 () พ่อค้า () อื่น ๆ (ระบุ)_____

19. ทำน้ใช้เงินกัส่วนใหญ๋ไปนทางใด

- () ซื้อปัจจัยการผลิต () เข้าที่ดินทำกิน
 () ขนส่งการผลิต () ซื้อเครื่องอุปโภค-บริโภค
 () อื่น ๆ (ระบุ)_____

20. ตลาดรับซื้อผลผลิตส่วนใหญ๋เป็น

- () สหกรณ์ () กลุ่มเกษตรกร
 () พ่อค้าคนกลาง () อื่น ๆ (ระบุ)_____

21. ใครเป็นผู้กำหนดราคาผลผลิต

- () สหกรณ์ () กลุ่มเกษตรกร
 () พ่อค้าคนกลาง () อื่น ๆ (ระบุ)_____

22. วิธีกำรจำหน่ายผลผลิตเป็นอย่างไร

- () ขายเหมาโดยมีผู้รับซื้อถึงสวน
 () ขายเหมาโดยนำไปขายเองที่ตลาด
 () ขายปลีก
 () อื่น ๆ (ระบุ)_____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

23. อาชีพเกษตรกรรมที่ทำรายได้สูงสุดในปี 2535

- () ทำสวนส้มโอ () ทำนา
 () เลี้ยงสัตว์ () ทำสวนผัก
 () อื่น ๆ (ระบุ) _____

24. รายได้ของเกษตรกรทั้งหมดในปี 2535 โดยประมาณจำนวน _____ บาท

25. รายได้ของท่านได้ใช้จ่ายไปในส่วนไหนมากที่สุด

- () ชำระหนี้ () ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน
 () นำไปลงทุน () ค่าศึกษาเล่าเรียนบุตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการผลิต

1. ปลุกส้มโอมานาน_____ปี
2. พื้นที่ที่ใช้ในการปลุกส้มโอทั้งหมด_____ไร่
3. สาเหตุที่ปลุกส้มโอเพราะ

☐ ราคาดี	☐ มีตลาดรองรับ
☐ ปลุกและดูแลรักษาง่าย	☐ ต้นทุนในการผลิตค่อนข้างต่ำ
☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____	
4. พันธุ์ที่ปลูกมากที่สุด

☐ ทองดี	☐ ชาวพวง
☐ ชาวแป้น	☐ ชาวแตงกวา
☐ กรุ่น ☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____	
5. สาเหตุที่เลือกพันธุ์ในข้อ 4 เพราะ

☐ ให้ผลผลิตเร็ว	☐ ให้ผลผลิตตก
☐ ต้านทานโรคและแมลง	☐ เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค
☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____	
6. แหล่งที่มาของพันธุ์ส้มโอคือ

☐ ชยายพันธุ์	☐ ซื้อจากแหล่งอื่น ๆ (ระบุ) _____
-------------------------------------	--
7. ระยะห่างระหว่างต้นส้มโอคือ_____เมตร
8. เตรียมหลุมปลูกขนาด_____เมตร
9. วิธีการปลุกส้มโอเป็นแบบ

☐ ยกร่อง	☐ ไม่ยกร่อง
---------------------------------	------------------------------------
10. ทำนตากดินก่อนปลุกส้มโอหรือไม่

☐ ไม่ตาก	☐ ตากนาน_____วัน
---------------------------------	---

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. ปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกส้มโอคือ

- () ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมัก () ปุ๋ยเคมี
() ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยเคมี

12. จำนวนครั้งที่ท่านใส่ปุ๋ยให้ต้นส้มโอคือ_____ครั้ง

และใส่ปุ๋ยครั้งละ_____กิโลกรัม/ต้น

13. ท่านมีวิธีการให้น้ำอย่างไร

- () แบบหยด () แบบสปริงเกอร์
() รดโคน () อื่น ๆ (ระบุ)_____

14. มีการตัดแต่งกิ่งส้มโอหรือไม่

- () ไม่ตัด () ตัด

15. มีการผลิตผลส้มโอหรือไม่

- () ไม่ผลิต () ผลิต

16. ท่านกำจัดวัชพืชโดยวิธี

- () ใช้แรงงานคน () ใช้สารเคมี
() อื่น ๆ (ระบุ)_____

17. ท่านมีวิธีการเก็บผลส้มโออย่างไร

- () ตัดผลไม่ตัดขั้ว () ตัดผลตัดขั้ว
() อื่น ๆ (ระบุ)_____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

18. วิธีสัมโอบเก็บเกี่ยวได้แล้วโดยดูจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ขนาดของส้มโอบ
- () ต่อม้ำมัน (จุด) บริเวณปลายผลห่างมากขึ้น
- () ติดผลเลี้ยงตั้ง
- () ก้านจะนิ่มและบาน
- () ส้มผลจางลง
- () อื่น ๆ (ระบุ) _____

19. ท่านขยายพันธุ์ส้มโอบโดยวิธี

- () ทาบกิ่ง () ตอนกิ่ง
- () เพาะเมล็ด () ติดตา
- () อื่น ๆ (ระบุ) _____

20. หลังการเก็บเกี่ยวส้มโอบแล้วท่านปฏิบัติอย่างไร

- () วางไว้ในร่มประมาณ _____ วัน () จำหน่ายผลผลิตเลย
- () อื่น ๆ (ระบุ) _____

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคในการปลูกส้มโอของเกษตรกร

1. ปัญหาในการประกอบอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () พื้นที่ทำกินมีน้อยเกินไป
- () ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- () โรคและแมลงรบกวน
- () แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกไม่เพียงพอ
- () อื่น ๆ (ระบุ) _____

2. โรคของส้มโอที่ระบาดในท้องถิ่น

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

3. แมลงศัตรูพืชที่ระบาดในท้องถิ่น

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

4. ปัญหาในการจำหน่ายผลผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ราคาผลผลิตต่ำ () ถูกกดราคา
- () ถูกโกงตรงซิ่ง () การขนส่งไม่สะดวก
- () ไม่มีตลาดรับรอง () ไม่มีแหล่งเงินทุน
- () ขาดการส่งเสริมจากรัฐบาล () อื่น ๆ (ระบุ) _____

5. นอกจากการปลูกส้มโอแล้วท่านคิดจะปลูกพืชชนิดอื่นเพิ่มขึ้นหรือไม่

- () ปลูกเพิ่ม () ไม่ปลูกเพิ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ถ้าท่านคิดจะปลูกพืชชนิดอื่นเพิ่มขึ้นแล้วท่านจะปลูกพืชชนิดใด

1. _____ จำนวน _____ ไร่

2. _____ จำนวน _____ ไร่

3. _____ จำนวน _____ ไร่

4. _____ จำนวน _____ ไร่

7. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกส้มโอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้